

UGOR FÜZETEK.

ADALÉKOK AZ UGOR NYELVEK ISMERETÉHEZ ÉS ÖSSZEHASONLÍTÁSÁHOZ.

12. SZÁM.

DÉLI OSZTJÁK SZÓJEGYZÉK.

DE PÁPAI KÁROLY GYÜJTÉSEI ALAPJÁN

ÖSSZEÁLLÍTOTTA

DE MUNKÁCSI BERNÁT.

KÜLÖNNYOMAT A NYELVTUDOMÁNYI KÖZLEMÉNYEKBŐL.

BUDAPEST.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA TULAJDONA.

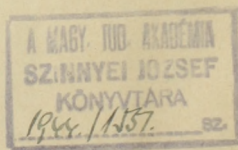
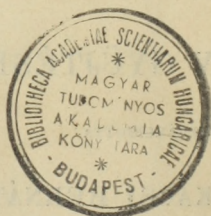
1896.

S

809.451.3

649527

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Déli osztják szójegyzék.

A déli osztják nyelvjárások szókincsének ismeretéhez mind-
 eddigelé egyetlen forrásunk amaz alig két ivnyi szójegyzék, mely
 CASTRÉN A. M. «Versuch einer Ostjakischen Sprachlehre» (St.-Pe-
 tersburg, 1858) művének függeléke gyanánt jelent meg s az Irtis
 torkolatvidékéről, valamint Szurgut város környékéről származik.
 Egész óriási területei vannak e mellett a déli osztják tájbeszédék-
 nek, melyekre nézve a legcsekélyebb tájékoztató adat sem áll
 rendelkezésünkre, a minők különösen a Konda alvidéke, továbbá a
 Felső-Obnak sűrű népességű hatalmas mellékfolyói: a Kis- és Nagy-
 Jugan, az Agan, a Torom-Jugan, Vasz-Jugan és a Vach. Méltán
 érdemlik meg ennél fogva kiváló becsülésünket azok a nyelvada-
 lékok, melyeket összehasonlító néprajzunk elhunyt érdemes kuta-
 tója PÁPAI KÁROLY dr. egykori szibériai útítársam jegyzett fel ethno-
 gráfiai és folklorisztikus gyűjtései során e nyelvtudományunkra
 nézve merőben ismeretlen tájakon. P. nem volt szakszerű nyelvész,
 mindemellett nem volt teljesen híján az előkészültségnek ez irány-
 ban sem. Utazásaink kezdetén, a Lozva vidékén bő alkalma volt
 megfigyelni a nyelvi kutatások terén követett eljárásomat, meg-
 tanulni alaposan a tudományos hangjelzést, úgy hogy e tekintetben
 még némileg CASTRÉNNél is pontosabb, ki nem tesz különbséget az
e és *é*, *g* és *gh*, *k* és *kh* hangok között s nem vette észre, hogy az *a* és
o magánhangzók mellett szélteben divatos az *a* is, a mint ez egyes
 esetekben Ablqvist és Castrén váltakozó *a* és *o* írásából is következ-
 tetethető, pl. *vax* «vas» (P.) = C. *vāx*, *vax*, A. *vox*, *ox* = ÉV. *vax* | *vaxēl*
 «vékony» (P.) = I. *vāgat*, S. *vōgol* (C.) = ÉV. *vautä* id. | *vät* «szél»
 (P.) = C. *vāt*, *vōt*. Abban is követte P. rendszeremet, hogy a
 hallott osztják szavakat nem a saját felfogása szerint értelmezi,
 hanem mindenütt az eredeti orosz fordítással magyarázza, mi mel-

lett csupán az a kár, hogy túlságos hűséggel ragaszkodott az osztják közlő orosz nyelvi zsargon kiejtéséhez is, úgy hogy sok esetben a torz alakú orosz szó igazi mivolta meg sem volt számomra határozható. A jelen szójegyzékben minden adatnál közlöm a talált orosz fordítást, valamint az esetleg hozzáfűződő magyar nyelvi magyarázatot, melyek mellett a zárójelben adott fordítások vagy megjegyzések tölem származnak. Ahol csak alkalmam volt rá, mellékeltem a PÁPAI-féle adatokhoz CASTRÉN (C.) déli és Ahlqvist (A.) éjszaki osztják adatait is, részben a dialektikus eltérések feltüntetése, részben ez adatok kölcsönös igazolása szempontjából. Az alkalmazott rövidítési jelek értelme a következő: *K.* = kondai osztják, *KO.* = közepobi, *FO.* = felsőobi, *S.* = szurguti, *I.* = irtisi, *Jg.* = jugani, *VJ.* = vaszjugani, *V.* = vach-vidéki, *ÉO.* = éjszaki osztják, *ÉV.* = éjszaki vogul, *KV.* = kondai vogul.

Az itt adott új nyelvi anyag érdekességei közül álljon e helyt néhány feltűnőbb jelenség. — A vogulból ismert szóközépi és szóvégi *ɾ*, *ɣ*-féle enyhe hehezetet (*ērī* ének, *jā'ī* atya) P. több szurguti magánhangzós kezdetű szó elején jegyzi s többször *h*-nak is írja. Ilyen esetek: *'amtu* (így is: *hamtu*) böleső, *'amēsvol* ül, *'anceɣ* fenyő, *'āvēt* haj, *'alēngh* első, *'āj* kicsiny, *'ar-jon* kilencz, *'eghēn* áll, *'ej* egy, *'ele* fedél, *'erēɣ* kettesen, *'emp* eb, *'enceɣ-jux* csipkerózsaafa, *'os* ismét, *'uyg* torkolat, *'ut* bogyóféle. Figyelemre méltó, hogy ilyes, jelesül gutturalis nasalisféle (Castrénál *ṛ*, Regulynál *gn* jelzésű) magánhangzói előejtés szerepel a jurák- és tavgi-szamojédban is, melyekben pl. a szurguti osztják *'amēs*- «ülni» megfelelői: *ṛāmd*-, *ṛomt*- id., a szurguti *'āvēt* «haj»-é pedig: *ṛōbt*, *ṛabta* id. (v. ö. szurguti *'eghēn* áll és Jur. *ñayu*, Jen. *ñayu* = OS. *ākaj* «kinnlade»). — A közép-obi *l*, *l̥* hangok igazi ejtésére nézve tanulságos adatok P. jegyzetei közt: *KO. saghēr, slagghēr, staghēr* «pánczél» = *ÉV. laɣēr* id. | *Jg. sar* «folyóáradvány» = *ÉO. lor* (A.), *K. tor*, *S. lar*, *I. tör* (C.) | *puxēs, Jg. puxēs* «falu» = *K. puxēt*, *S. pūgoł* (C.), *ÉO. pōɣoł* (A.) | *VJ. pughēs* «bunkós nyíl» = *S. pōghel* | *pōgos* (C.) «kebel» = *puxel* (P.), *pōɣoł* (A.) || *ēōt* «hó» = *I. tont*, *S. lant* = *ÉV. tūti* | *čameč* «moh» = *S. lant* (C.) id. Ugyanilyen váltakozás Ahlqvistnál: *sōmotlem* és *lōmētlem* «kleiden, anziehen». E váltakozás alapját is megfejtí Ahlqvist, úgy határozván meg az *l̥* «vegyes hangot», hogy benne «néha egy kevés az *s* hangból is hallható, a miért is az oroszok ilyenekkel való szót átvevén, azt egyenesen *s*-vel ejtik, pl. or.

corpъ 'áradástó' = *lor* (*tör, lor*)»; l. NyK. 21, 196. Magam ezt a hangot az angol *th* (*ð*) és *l* összetételének hallottam, így *ðlor*, melyből természetesen igen könnyen válhatnak vidékenként a *tor*, *lor* (*lar*) és *sor* (*sar*) ejtések.

De P. adatai e hangnak eddigelé ismeretlen, jelesen *j*-féle ejtését, illetőleg változtatát is tükrözik. Ennek példái: *jar* (VJ.) «folyóáradvány» = Jg. *sar* (P.), S. *lar* (C.), ÉO. *lor* (A.) | *jaj*, *juj* (VJ.) «ujj» = S. *loi*, I. *tui* (C.), ÉO. *lui* (A.) | *jent* «árpa» = ÉO. *lant* (A.), DO. *tant* «getreide, korn» (C.) | *jajem, jejem* «fejsze» = ÉO. *lajim* (A.), *tajim* «axt» (C.), ÉV. *luimés* «törővas, ék» | *jēvēt* (S. Jg.) «hét» = KO. *lepet* (P.), ÉO. *lābēt* (A.), S. *labet* (C.), I. *tābet* (C.), K. *tapet* (P.) | *jōnkēr* «vakondok» = FO. *lōnkēr* id. (P.), ÉO. *lengēr* «egér» (A.), *teyer* id. (C.), LV. *tānēr* | *jēr* «gyökér» ebben: *mōgh-j*. «földi giliszta» = ÉO. *mā-ler* id. A., *ler* «wurzel» (A.), S. *lor* (C.), ÉV. *tār* | *jīnker* «váll» = ÉO. *lanķēr* (A.), *teyer* (C.) | *jōzēr* «pán-zél» = ÉV. *laxēr*, KO. *saghēr, slagghēr, stagghēr* (P.) | *jūz, jūgh* «ő» = S. *leuz*, I. *teu* (C.), ÉO. *lu* | *jūnķ* «bálványszellem» = *lung* (P.), ÉO. *lōnķ* (A.), DO. *tonķ* (C.) | *jul* «száj» = S. *lut*, I. *tut* (C.), KV. *tūs* | *jūt, jūtu* (VJ.) «ruhaujj» = K. *tit* (P.), ÉO. *lēt* «ärmel» (A.), ÉV. *tajt* | *juf* «evező» = K. *tup* (P.), ÉO. *lōp, lūp* (A.), S. *lup* (C.) | *jigh-, īgh-enni* = S. *liv-*, I. *tēv-* (C.), ÉO. *lelem* («eszem»), ÉV. *taj-*. Hogy ezen *j* tényleges hangejtés s nem valami hanyag írásjelölés, bizonyítja, hogy néhány világos példában Castrénál is található, a minők: *jewdem* «schiessen» = Jg. *jegut-*, VJ. *leķ-* id. (P.) = ÉV. *laj-* (*lā-ēm* «lövök») | I. *jūm*, S. *jōm* «traubenkirsche (prunus padus)» = ÉO. *lom, lum, jum* «vogelkirsche» (A.) = ÉV. *lām* | I. *jānķ* «nagel» = ÉO. *luñķ*, ÉV. *lēñķ*. — Igen fontos az itt mutatkozó hangsajátság annak megértésére, hogy minő hangfejlődési menettel tűnhetett el az eredeti *t*-féle szókezdő a magyarban az *egér, ev-* (enni), *ő* (övé), *ujj* (digitus) *ujj* (manica), *ér* (vera), *evez*-féle szavakban, melyeknek déli osztják megfelelőiben fentebb *j* szókezdős változatokat is találunk. Csakis *l, j* szókezdős másai ismeretesek az *ék* és *áz-* szavaknak (az utóbbira nézve v. ö. KLV. *jōs-* «nass machen» és ÉO. *lōsta-* «einweichen, aufweichen») s igen föltehető, hogy egyéb esetekben is, midőn a finn-permi nyelvek közös *s* (*š, č, ś*) szókezdője ellenében a vogul-osztják *t, l* hangváltozatot mutat (pl. az *arasz, in, epe, asz-, ősz, ín* s az iráni eredetű *arany* szavakban) részt vett e hangváltoztatásban a magyar

is s csak ezen hangfejlődési menettel (vagyis $s > t, l, j$ változásokon át) jutott ahhoz, hogy eredeti mássalhangzós szókezdője végkép eltűnt. Ilyen módon megfejtethető volna a magyar *nyár* «aestas» szó is, melynek a *tél, tavasz* és *ősz* után ítélve szintén a rokon nyelvek körében kereshetjük mását. Alkalmas megfelelőjéül kínálkozik ugyanis a Pápaiktól följegyzett *sloŋgér, loŋgér* ebben: *sloŋgér-urengi* «nyári varju», mely a S. *loŋ*, I. *toŋ* (ÉV. *tūw*), ÉO. *luŋ* «nyár» szóhoz viszonyítva olyan képzésnek látszik, mint ÉV. *tūr* «tó» a TV. *tō*, ÉO. *tū* (*tūv-*), I. *teu* «tó» és ÉV. *sūr*, KV. *sūr* «bélgiliszta» a KV. *squ* «szű» és magy. *szű* szavakhoz képest (v. ö. a szóközépi hangmegfelelésre nézve: magy. *nyál*: ÉO. *noñel* id. (Volog.) | magy. *fal*: ÉO. *pūñel*, *pūñel* «seite», *ŋot-p.* «wand»; s a fölvett szókezdő *j-ni* változást illetőleg: magy. *jargal* és *nyargal*, továbbá magy. *nyuvad-* és finn *juuttu-*, *juupu-* id.; I. MUSz.). Ugyanígyen hangmegfeleléssel érthető a magy. *szalu* («váluzó, hornyoló görbe fejsze» Tsz.) és *gyalu* viszonya, melyeknek megfelelője: DO. *sōgot* «ein hobel, mit dem man boote aushöhlte» (C. v. ö. még: ÉO. *sus* «herbst» = ÉV. *takwēs* | ÉO. *sōres* «spanne» ÉV. *tārēs* | ÉO. *sos-* «trocknen» = ÉV. *tās-*).

Érdekes P. jegyzéseiben a *f, v*, mint az eddig csupán *-p* alakban ismert névszóképző változata, pl. *juf* «evező» = ÉO. *lup*, S. *lup*, ÉV. *tūp* (v. ö. *tqw-* «evezni») | *jinglef* = *jinkep* «eine stelle, wo man verborgene schätze vermutet». C. | *voltof* (K.) «gyalú» = ÉO. *voltép* | *venev* «csáklya» = ÉO. *vunēp*, DO. *venep*, KV. *voqnēp* id. Egészen is elenyészik, pl. *kalu* «háló» S. = *kalép*, ÉV. *zulp* | *amtu* «bölcse» = S. *āntēp*, ÉO. *ōntēp*. — Alaktani tekintetben igen feltűnő az ind. præs. 3. személyének sajátos alakítása, melyet egyéb forrásokban nem találók: *me tolozłom* beszélek: *tolozvql* beszél, *tolozvêlt* beszélnek, *nōrōxtuvêl* бѣжитъ (fut), *ningintōvêl* женится (nőstül), *ül-vüŋelval* leszáll (lováról), *volvêl* lesz, *volvêlt* lesznek, *vüčeghlivel* ég, *mōvel* ad, *pari vervêlt* lakodalmat csinálnak, *kōt panvêlt* kezét tesznek rá, *vêlvêlt* verekesznek. Az itt mutatkozó *-vêl*, *-vêlt* végzet *-pêl*-, *pêlt* (*-pölt*) alakban is mutatkozik: S. *rōghimpêl* броситъ (dob; v. ö. *rōghimsēm* dob-tam), KO. *lalempölt* lopnak (v. ö. *lalamsem* loptam). Valószínű, hogy ez a *-v*, *-p* hangelem a part. præs. *-p* képző és a hozzácsatlakozó *-l* a 3. szem. ragja.

Nem egy pontban tartalmaznak útbaigazítást, illetőleg helye-

sebb tájékoztatást P. adatai vogul gyűjtéseimre nézve is. A vogul medvénekekben közkeletű nevezete a medvének: *nūrēm-uj*, mely rendszeren a világosan «erdei állat» értelmű *ūnt-uj* kifejezésnek párhuzamos mása. A *nūrēm* szó a vogulban közönségesen «rét»-et, «mocsaras vidék»-et jelent; de előttem merőben érthetetlen volt, hogy minő alapon alkalmazható a medvére a «réti állat» jelzés. Többszörös tudakozódásomra azt a felvilágosítást nyertem, hogy: *nūriy ālmā mā'ēs nūrēm-uj' lāwau* (= «erős» (*nūriy*) volta miatt neveződik «*nūrēm*-állat»-nak); egy másik közlő szerint pedig: *nūrēm-uj nāsānā nūrmēt, pēlpā mā'ēs nūrmī' lāwau* = a *nūrēm*-állat karmai *nūrm*-ok, éles volta miatt nevezik *nūrēm*-nak), minélfogva rendszeren így is fordítottam: «erős állat». Most azt találom P. jegyzetei közt, hogy a Közép-Ob vidékén a medve neve: *nārēm-iz*, melynek előrésze a *nārēm* БОЛОТО (mocsár), utórésze az *iki, iz* (= vog. *ājkā*) «öreg ember» szó; vagyis hogy a *nūrēm-uj* a vogulban mégis csak «réti állat», közlőim magyarázata pedig a már nem értett, hagyományos szónak tudákos értelmezése. — Homályos, értelmében pontosan meg nem határozható volt előttem a hōsi énekek *sossēl* állatneve, melyről azt hallottam, hogy «hat lábú, rothadt fában élő féreg, mely nem harap». Most előkerül mint felsőobi szó *sosēl* «gyík», melyet a varázsdobra is festenek. Így válik igazán érthetővé egy másik közlő magyarázata: *vōrt ālnē mān ošsā le'ipā žurip ujkwē* (=erdőben élő «vékony farkú» alakú állatka), mihez megjegyzendő hogy *ošsā le'ipā* («vékony farkú») a *gyík*-nak sajátos neve a vogulban. — REGULY déli vogul énekeiben többször fordul elő a kiváló énektudónak jelzője, illetőleg neveképpen ez összetétel: *jēri-sēcēn*, melyben az utórészt senki sem bírta számomra megfejtetni, minélfogva én megkérdőjelezve, sejtelemképpen az éjszaki vogul *sujtsēnē* «hangzó» szóval írtam által. Megmagyarázza e kifejezést P. következő adata: *sečvēl слышно* (hallható, hallik), mely szerint: *jēri-sēcēn* értelme: «éneke hallható».

Némely pontban CASTRÉN és AHLQVIST adatait igazítják helyre illetőleg világosítják meg P. adatai. Hogy a Castrén-féle *megder* «angelwurm» miféle szó, mutatja, a P.-féle *mōgh-jer* «földi giliszta», mely Ahlqvistnál *mī-ler* alakban van írva s benne az utórész: *ler* «wurzel». — A magy. *nyű* szónak mását C. *niyk* («made»), A. *nēyk* alakban adja; hogy a szókezdő tényleg *n*, mint a magyar alak után elvárható, mutatja P. *ning* írása, mely=ÉV. *niyk*. Az ÉO. *sōgol* és

DO. *sāgat* szót C. és A. egyaránt «brett»-nek fordítják; de P.-nál a megfelelő *sažel* alak «спичка» (szálka, hegyes fa) szóval van tolmácsolva. Ezen utóbbi jelentést igazolják a KV. *sēilā*, PV. *sīl* «szálka» és ÉV. *sa'ilā* «hegyes karó» szók is.

Különböző irányban tanulságos szók: *iki* «hold, hónap»; de egyszersmind «öreg ember» (v. ö. ÉV. *jāñžep-ājkā* «Hold-öreg», mint mesealak) | *žatt-ime* «Napanya» (v. ö. ÉV. ÉO. *nāj* «nap» és «úrasszony»); a Felső-Ob vidéken is feljegyezte P. a *süng* «nap» szó mellett ezt az összetételt: *süng viču ni (nī, ni «nő»)* | *čuže-nal* «villám», tkp. = ÉV. *šažl* «sűrű, zivatáros felhő» *nāl* «nyíl»; tehát itt is «isten nyila»-féle a villám, melylyel P. jegyzete szerint «a medve üti a földön lakót» | *ēj* «éj», mely szó az osztják területen eddigelé ismeretlen volt | *sober* köpeny = *šabur* «ein mantel, der altäglich getragen wird»; v. ö. magyar *szür* | csuvas *šobēr* «nyári fehér gyolcs köpenyeg», cseremis *šabir*, *šobir* id. (Zolotn.), *šovur*, *šqur*, *šavar* «női vászon felöltöny» (Reg. Cast.), zürj. votj. *šabur* «fehér vászon felöltő, kaftán», szibériai orosz мабуръ «férfi-köpeny» | *sörös* богатырь (hős)-féle bálvány; v. ö. magyar *hős* | *tüghet*, *tügöt* «tegez» = ÉO. *tul*, KV. *täut*; föltünő, hogy az osztjákban is *g* felel meg a magyar *g*-nek, mi e rokon nyelveknek egymásra való szókincsbeli hatásának költi gyanuját | *tughe* (V. FO.) «tűz» = S. K. *tughet*; amott tehát hiányzik a talán csak képző szerepű végzet (v. ö. tavgi-szamojed *tuj* «tűz», jenísz-ei-sz. *tū*, *tu*, jurák *tu*, tunguz *togo*, mandsu *tuva*, *tua* id.). Hasonló eset: *nova* «kor» = ÉO. *nübēt nūpēt* = ÉV. *nat*.

A

aut волокъ (valamely földnyelvet átvágó folyóág-közi út, melyen keresztül a csónakot szárazon húzzák); старица (kiszáradt folyómeder). — ÉV. *āvēt* földnyelv, folyókerülővel környékezett keskeny földterület; ÉO. *avēt* «gegend, bezirk» A. — L. *ažēt*.

autēp (K) парусъ (vitorla).

aŋker «кѣтарокъ, olyan mint az оцетръ» (azaz: tokhal). — V. ö. ÉV. *vāŋkēr* cēmra (egy halfaj).

aŋkēl: a. *sighet* (I.) «пень, levágott fatörzs» | *eŋkēl* «столбъ, a ház előtt álló oszlop». — ÉO. *āŋkēl*, I. *ānket*, S. *āŋkēl* «baumstamm» A. C. — ÉV. *āŋkwēl* id.

a ɣ ti borda, ребро. — ÉO. *anti-lu* id. A. — KV. *antēl* id.

a j, VJ. S. *āj* kicsiny; *āj-ku* парень (kis fiú), *āj kul* чебакъ (konezérhal). — *Aj-As*, Jg. *Āj-Es* Kis-Ob (Szurgut mellett, *Āj-Jaŋon* Kis-Jogan (a Jogan mellékfolyója), *Aj-jar-pūjēt* (kondavidéki falu), *Aj-Wgɣ-p*. (vachvidéki falu). — *ai* C., ÉO. *ai* A.

a j ket: *timet-a*. (K.) пословица (közmondás). — V. ö. EO. *aikel* «nachricht». A. — KV. *oqj-jēl* «kiáltás, verszt».

a ta k: *turēm a*. (K.) погода (vihar, rossz időjárás). — *adak* «sturm, ungewitter». C.

ā tēm, VJ. *ettēm* худой (rossz): *ātēm ēpēt* (K.) худой духъ (rossz szag), *ātēm kūn* (V.) худая болѣзнь (nemi betegség), *ettē-kiñ* (V.) оспа (himlő).

at nē ɣ-ku (S.) orosz subás ember.

at nil (VJ.) «котъ medvénél» (medveműszó; talán: «котъ морской: seebär»; de lehet az orosz коротъ «karom» is zsargon ejtéssel).

at ēl «a kutya ifjabb testvére»; *atl-āmp* (S.) «конча (v. talán конча), собака: káromkodó szó» (kutya; az előbbi orosz szó előttem ismeretlen).

As Ob, *As-jaɣ* «Az Irtis torkolata körül lakó osztják nép». — *Ēs* (FO.) Ob, *Kōgh-Ēs* Каменной Обь (Köves-Ob), *Jeniszei*; *Ka-teñ-Es* Irtis (tkp. «tatár Ob»).

a ne, *ani* (K.) чамка, csésze. — ÉO. *ān* «geschirr, schale» A. — ÉV. *ānā*, KV. *oanū* csésze.

ā n cē ɣ fenyő; I. *onēɣ*.

ā n ē k ēl «az ifjabb testvérnek a bátyja felesége» (a végzet bizonyára 3. sz. birtokosrag). — V. ö. ÉV. *ānū* «ágy», EO. *aŋ-i*, *aŋgiɣe* «frau des älteren bruders». A.

a p ē š al бабушка (öreg asszony; talán szintén 3. sz. birtokosraggal). — S. *opa* «ältere schwester» C.

a m ē s vol (S.) сидитъ (ül). || *amsel-pēt* бдесѣдка, доска (üldögélő lóca). — V. ö. I. *omsem* «sitzen», *pāɣ-art* «balken». C. — L. *omsitū*.

a m tu (S.) зыбка (bölcső). — S. *āntēp*, I. *ōndep* «wiege» C. — ÉO. *ōntēp* id.

awēs, K. *āwēs* нижний (alsó). — *Awēs-wont* (Alsó-Erdő hn.). — *avas* «das untere» C.

al годъ (év), *tem al* въ этомъ году (ebben az évben), *pūr al* въ прошломъ году (tavaly). — S. *al* id. C. — KV. *ēl*, *jēl* id. (v. ö. tatár *jīl* «év»).

a la ɣ-silta-vola (FO.) постель (ágy). — V. ö. LV. *qlēɣ* czoboly v. nyuszt fészke (райно) és ÉO. *vol* «p'atz, stelle».

āl ē ɣ ɣ (S.) első; съ начала (kezdetől való). — I. *alen* «der äusserste, erste». — ÉO. *ōlēɣ* id. = ÉV. *auliŋ* «végső» (*aul* «dér»).

a r-jo ɣ gh (S.) kilencz. — *ār-joŋ* id. C. — L. *ejēr-joŋɣ*.

ārēn (S.) долгъ (adósság); *arnēy ku* должникъ (adós); *ārñēy juχ* (VJ.) adósságfa (melyen t. i. az adósság felróva van). — *ārēnt* C. és ÉV. *ārēnt* adósság.

A

qur (K.) высокий ярь (magas, meredek part); *qur wqnt* высокий материкъ (magasan fekvő erdő). — ÉV. *aurä, awrēχ* magas part.

qglēχ tarēχ божья журавль, csillag («isteni daru»). — ÉV. *tari-χuri-sqw* «daru alakú csillag» = «kis gönczöl».

qχ (S.), K. *uχ* голова (fej). — *qχ-küncēχ, akkenēχ* гребень (fésű). — L. *ok*.

qχēt (FO.), K. *qχqt*; *öghöt* волокъ; l. *qut*. — *qχētēy jqχon* (földnyelven folyó). — V. ö. KV. *Okhēt-jē* folyónév a Felső-Konda vidéken.

qχlatmiil: Torom-čoot q. «isteni snēgъ видима» (látható az égi hó). — V. ö. ÉV. *āχkwāti*, TV. *qχlatq* szemlél, tekint.

qllēp (K.) пологъ (nyári hálósátor a szünyogok ellen). — S. *olēp* «kleines zelt» C.

E

ēgēn, S. *ēghēn* áll, *ēgēn-loχ* (áll öble); *ēgēn-lus* szakál. — *āyēn* C. A. — ÉV. *ā'in* id.

ēghērne, V. *ēgerney* язь (jászkeszeg). — *āgerna* C. — *avēr-nē cyprinus idus*. A. — V. ö. ÉV. *a'ir* örvény.

ēj (FO.) ночь (ēj), *ējne* ночью (ējjel). — S. *jogon* nacht. C.

ēj (S., VJ.) egy. | S. *ei*, i C. | *ējpe* egyszer. — *ēj-χēt-jonχ* (K.) tizenegy.

ējēr-jonχ, ejēri-jonχ (Szurgut alatt); *jēri-jonχ*; *ar-jon* kilencz; *ējēr-sat* kilenczven, *ējēr-sat-örg-ēj* kilenczvenegy, *ējēr-sat-örg-ejer-jonχ* kilenczvenkilencz | *ejiri-jonχmētē* kilenczedik. — EO. *jir-jay* id. A. — L. *ar-jon, ar-jēgh*.

ējga! «jaj!»; *ējga köčegē!* охъ болить! (jaj, de fáj!).

ēygh, V. *ünk* куропатка (fajd). — ÉV. *āyčä* id.

etēp (S.) osztják verszt = öt orosz verszt. — S. *ettep* «werst» C.

ētēr ясной день, небо (derült, világos idő, ég). — S. *ater*, I. *ēder* «klar, hell» C. — *ēder* «schönes wetter» A. — ÉV. *atēr* (*tā-rēm*) szép idő.

ēss (S.) мать (anya): *ēssēm* anyám, *tarom-ēss* божья мать (isten anyja), *ēssēl ēnti* anyja nines, anyai árva | *ēssēl* мать (S.): *ēssēl* anyám. — *ēssēl-jonχ-jēghūme-non-paχni* объ твою мать! (káromkodás: b. m. az anyád!).

ēsēm (K.) ТИТКИ (csecs), *ēsēm-jijik* МОЛОКО (tej; tkp. «csecs-víz»). — *ēsēm* C. — ÉV. *ēsēm* id.

ēntēm (S.) НѢТЬ (nem; nincs); *ēntē-koxēn* не давно (nem rég). — *endem* C. — ÉV. *ātim*, *āti* id.

ēni (K.) I. *ēne*, Jg. *in*, S. FO. *enl* nagy. — *enliχ* id.: *e. jaxon* «nagy folyó» — *ēnemtem pax* приемный сынъ (nevelt, fogadott fiú). — *ēnēy* толстой (vastag). — I. *ēne*, S. *ēnl* C.

ēnēēχ-jux шишичникъ (csipkerózsa-fa) — I. *anža*, *anže*, S. *anžex* id. C.

ēntēp, *ēntu* (S. I.) поясъ (öv). — *ēntep* C.

ēniil старшая сестра (idősb nőtestvér), *nagynéne*; *sacčii e.* родная сестра (tulajdon édes testvér). — V. ö. ÉV. *ān* anyai nagyanya.

ēpēt (K., S.) духъ (szag, illat). — S. *āpel*, I. *ēbet* C.

ēva (K.), S., VJ. *ōgi* дѣвка (leány). — I. *ēva* C. — ÉV. *āri* id.

emtēr (VJ.) рѣчка (folyócska); *Kor-sār-e.* болотная рѣчка (mocsaras folyócska); *Sqrtēng e.* (VJ.: csukás patak); *N'uxos-potēng-jogon-e.* nyuszt-ganēj-folyó-patakja; *Jōχ-siχe-tōj-e.* окунь-истокъ-вершика-рѣчка; *Toχ-sighet-e.*

etp, S. *ēmp* eb, kutya. — *āmp* C.

el ne (ne)! — ÉO. *äl*.

ele, S. *ele* крышка (tető, fedél). — I. *ede*, S. *alä* «deckel» C. — ÉV. *alä* vminek teteje.

ellē, *ellē* (FO. Jg.), *ölle* nagy; *ellē sut* magasabb hivatalnok, начальникъ; *ellē v. ēneme loχ* öreg ló; *Ellē-Jaxon* Vasz-Jugan, *Ellē-Nax* (folyó neve, ellentétben ezzel: *Āi-Nax* Kis-N.); *ölle-jgaj* nagy ujj, öreg ujj.

ēlén reggel. — I. *ālen* C., ÉO. *ālén* id. A. — v. ö. ÉV. *ālpel* «korán, reggel».

elēl тѣло (test), *kālem elēl* holt tetem (talán már 3. sz. birtokosraggal). — *ēt*, *eit* «körper, gegenstand». C. — v. ö. ÉV. *alpi*, *ālpi* test.

ēreχ, *ēreχ* (S.) на два (kettesen); *ēreχ mensēmen* на два ушли (kettesen, külön mentünk el).

erēχ (S., K.) пѣнь (ének); *erēχvöl* énekel. — S. *ārēχ* id. C. — ÉV. *ērī* id.

I

iki öreg; *ikim* feleségem atyja, apósom; feleségem bátyámat hívja így; *ikil* nagybátyja; *imel* *ikil* a felesége atyja. — *jolt-iki* старикъ (öreg). — *tom-jayiksa-ekwa* (S.) ихняя семейства (az ő családjuk). — S. *iki*, I. *ika*, *iga* «verheirateter mann, greis». C. — ÉV. *ājkā* öreg (férfi).

iki (FO.) мѣсяць (hold, hónap). — *iki iringeltüe joχtēs* мѣсяць совсѣмъ полнымъ сдѣлался (a hold teli lett, egész tányérja

fényes), *iki kulas* м. кончался (a hold végére jutott, fogytán van). — *tem ikin* e hónapban, *laljok ikin* a mult hónapban. — *iki-jevét* недѣля (woche). Hónapnevek: *Sarak-iki* (KO.), *ver-i* (VJ.), *velég-juzél-i* (VJ.), *pialtén i* (VJ.), *As-patta-i* (KO.), *nažel-khgtél-i* (VJ.), *vuing kurek-i*; *lan-césél-i* (VJ.); 1. az előrészek helyein. — L. NyK. 25: 29.

iχ (K., KO., S.) медвѣдь (medve). — Medveműszók: *iχ-ay* (VJ.) medvefej, *iχ-messélχ* medve-xvostъ (fark), *iχ-jöng* (VJ.) сало (háj), *iχ-mak* (VJ.) желчь (epe); медвѣженокъ (medveboes); *iχ-jüj* id.; *imelte-tazél* (?) segge. — *jig, jiz* «vater, bär» C. — V. ö. ÉV. *jäi* (jäger-) atya. — L. *jiz*.

igh (S.): *kol igheli* halat eszik, *me ilem* ѣмъ (eszem), *iste* ѣлъ (evett). — L. *jigh*.

iηket medveorr.

iηglev (S.) кладь (rejtett kincs). — *jinktep* «eine stelle, wo man verborgene schätze vermutet». C. — L. *jinglef*.

it сейчасъ (most, azonnal).

ittén вечеръ (este).

itnuvés-köχ, FO. üttencivés, KO: *isnuves* стекло окошка (ablaküveg). — ÉO. *isnuvis* fenster. — ÉV. *isnés* id.

inel-vaz стаъ (acszél).

ives az a fa, melyen a halat szárítják.

ivelta (S.) теперешний (mostani).

imi (FO., KO.) старуха, баба (öregasszony); *imem* (imil) feleségem anyámat, nénémet, anyám nagyanyámat hívja így. — *Xatt-ime* (K.) солнце (nap; tkr. Nap-anya); *Kögh-ime* каменная баба (Köasszony, bálványnév), *Pei-ime* островка-старуха (Sziget-asszony), *Vés-ime* (Mammut-anya), *Mögh-ime* (Föld-anya), *Kaskarn-ime* bálványok nevei; az utóbbiak vasból és ólomból vannak.

il (S.): *ile, ile* впередъ (előre), *ile pitven* впередъ будешь (elől leszel, előre jutsz); *ilne-mala* прежде előbb; *ilene* однажды (egyszer, egykor); *il norti ot* древняя вещь (régí holmi). — S. *ilpija* «vor, vora, vorn» stb. C.

il- (S.): *il-ilitéti* ходить будеть (járni fog), *il-ilivelt* ходить будутъ (járni fognak), *toll ilépa* этакъ будутъ (így lesznek). — *tarom ipe χan* istentől küldött (?) fejedelem. — ÉO. *jil-* «folgen, kommen, werden». A.

ilem (S.) стыдъ (szégyen, szemérem), *ilemlem* стыжусь (szégyenkezem). — ÉO. *jelem* «schat, schande». A. | *iméllim* стыжусь; — v. ö. *jemettem* «sich schämen (von der braut, wenn sie ihr gesicht aus schamhaftigkeit verbirgt)». C.

ilkek nyírhejből készült hosszás, lapos, négyszögletes, nyílt kosárforma, melyben bogytót aszalnak.

iring-tüχ (S.) fejtető, fejbúb. — V. ö. *iki iringeltüe* v. *irgeltüe joxtés* 1. fönt iki alatt.

O

- ok-ku* (KO.) *хозяинъ* (gazda). — S. *oz* «kopf» C. *oz-zo* «hauptling». A. || *okkên mlenši* fejes malicza suba. — L. *az, uz*.
ozersêvêl востроховость (egy kacsafaj).
ozčêm платокъ (kendő). — *ozčam* id. C.
ozět (K.) szán, *amp ozět* нарта (ebszán). — I. *ōgot* C.
ong, S. *ung* устье (folyótorkolat), *Jaxon-ong* a Jugan folyó torkolata. — *on* «mündung, öffnung». C.
onget (K.) S. 'ängët szarv, *tambak-onget* табакерка (tubák-doboz). — *onet* «horn». C.
onghtu, K. *qnghtü* рогатина, копье: mindkét oldala éles (dárda, kopja). — I. *ōyda* «speer» C. — ÉV. *gutä* id.
ōs, os, S. 'os опять (ismét); *os äipe* еще разъ (még egyszer). — *os* «noch» C. — KV. *os*, ÉV. *ās* még; szintén.
onel a vadak jegyei, lábnyomai (valószínűleg harm. sz. birtokosraggal).
ončēz, S. 'ancez сосна (fenyő). | *ožakēng vantēng* (FO.) сосновой мысь (feny vessel borított folyófok). — S. *onžez* «fichte» C. || *ožakēng* (FO.) сосновой (fenyőből való, fenyves).
omsitā päsēn стуль (szék; tkr. «ülő asztal»); *ümsel juž* szék («ülő fa»). — I. *ōmse* «sitzen» C. — L. 'amēsvol.
ol (KO., S.): *il novti ol* древняя вещь (régí holmi), *ma olom* birtokom, мое имущество. — ÉO. *ot*, ÉV. *ut* holmi, dolog: *am-utēm* az én holmim; enyém.
olne свинець (őn); *neg-olne* олово (ólom). — ÉV. *āln* ezüst.
ort (S., KO.) старшина (sz tarsina, kerületi főember); *ort-ku* начальник (előljáró); *ortel pente* (S.) *хозяинъ* (gazda) || *ortēn wqč* fejedelmi város. — ÉO. *ürt* «herr» A.

U, Ū

- uz* (K.) голова (fej). — L. *az, ok*.
uželtēval (S.) лаять будеть (ugatni, fog). — ÉV. *ūt* «ugatni».
uj-: *usēm* видѣль (láttam); *ujentelme* видимая (látható); *ulim* вижу (látom); *kassej unte sēm-kōž* ember látó szemgolyó. — *ujem* «sehen» C. — ÉV. *vaj*- id.
uč (K., S.) лопать (ruha); *tan-uč* menyasszonydíjkép adott ruha. — *uč* id. C.
učč ловушка (vad- v. halfogó szerszám); *vajež vėlte učč* (állatölő szerszám), *khul-vėlte-učč* «halölő szerszám».
ut (K.) ягода (bogyóféle). — I. *ūt* S. *ul* «heidelbeere» C.
ussilem позѣваюсь (ásítok). — ÉO. *ūsētlaēm* id. — ÉV. *ūsint*- id.

unt (K.), FO. *wont* (K.) урманъ (sűrű erdő, vadon). — I. *unt* «festes land, wald, hügel» C. — L. *vant*.

ulem (V.): *jem u.*! (Jg.) прощай! (köszönés búcsúzáskor). — ÉV. *jámés ülem!*

upét (K.), S. *āvēt* волосъ (haj); *me hautém jorçlim* hajamat vagdalom. — ÉO. *ūpēt*. ÉV. *āt* id.

ur уваль (meredek part, hegyszakadék). — ÉV. *ur* hegy.

ur-ku a leánykérőbe küldött ember, сватъ; *ur-jax* (nász-nép); *ur-sox* a kérő követek botja, посохъ || *vort-jax* násznép. — ÉO. *ūrt* «freiwerber». A.

urungghi (K., KO.) воронъ (varjú); *urēn-iki* id. — ÉV. *ūrin-ēkwā* id.

uri (V.) протокъ (folyóág); старица (régí folyómeder). — ÉV. *urei* id.

uri-wont (FO.) подгórной лѣсъ (hegytövi erdő).

urma (L., S.) gyöngyös kesztyű.

ūnk (V.) fajt. — L. *ēngh*.

ūmel пискозобъ (cyprinus phoxinus, seegründling). — *īmel* cobitis fossilis. C.

ül (S., KO.) нижный (a folyó alvidéke felé eső): *ül pēlek* (alvidéki táj), *ül-ku* alvidéki ember; *Ül-jax-Jaxén* a Nagy-Jugan folyó || *ül-vūxellem* leszállók (lovamról) = ÉV. *jölā va'ile'im*; *ül-vērtē* похоронить (eltetmetni). — ÉV. *jol* al.

ülž: *ülžēm*, *ülžil* feleségem a fiatalabb nőtestvéremet hívja így.

ült (Jg.) üllő. — ÉO. *ilt* id. A.

ūr-jēngh (S., KO.) kilencz, *ūr-s q t* kilenczven. — *ār-jongh* «neun». C. — L. *ar-jongh*, *ejēr-jonç*.

K

kakkel bátyám fia, így hívja a nőtestvér a fítestvér fiait. (talán a végzet már harm. sz. birtokosrag.)

kager пеликанъ (gödény). — *kāgert* «weisser storch». C.

kaxé-çureç святий старикъ (szent öreg). — v. ö. ÉV. *çumrés* emberke.

kajér (K.) полъ (padló) | *kajiruy tüi* házfedél és padlás. — v. ö. ÉV. déli vogul *kār*, ÉV. *çar* földszin.

kajni (V.), K. *keñe* комаръ (szúnyog). — *kaiñi* id. C.

kāt (S.), VJ. *khat*, K. *çqt*, *khqt* ház, *ruç k*. «orosz ház», melyben t. i. kemencze van, *mök-k*. földház, *çuzalēy k*. tűzhelyes ház, *tarom-k*, K. *tarēm-çqt* templom, *tarom-kattēy pūçēt* egyházas falu, *pōçēr-khat* (VJ.) рубленная изба (ácsolt ház), *pōteglem kāt* (S.) казяматъ (börtön), *khqney kāt* (S.) потолок; *çqt-çar* (K.) полъ (padló) | *katali* (S.) домикъ (házikó). — S. *kāt*, I. *çōt*, *çāt* id. C.

kat (KO.): *juntép-k.* a hattyú szárnycsontjából készült tű. — v. ö. *kät kép.*

kat éŋ (FO.) taplótartó zacskó.

katen (KO.) kettő, *katŋet-joŋ* tizenkettő.

katlaŋintes, *katlaŋintes*, *kalaxintes* (fönnmaradt). — *ŋaidēm* verbleiben. C. — ÉV. *ŋült-* maradni.

katleftal (S.): *ňul-k.* бракъ (házasság).

kas глухарь (kakasfajd). — *ŋōs* entenart. C. (v. ö. török *kaz* lúd.)

ka s si, *kāssi*, *kesi*; *kaszejna* человекъ (ember); *tqrom-pōghel-kāsei* istenember; *khqnta-kesi* osztják ember. — (V. ö. tatár *kēši*, *kiši* férfi; a vogulban: *vit-kēs* «vízi manó», tkr. «vízi ember».)

kassem (S.) находка (lelet, amit találnak).

kan fejedelem; l. *ŋan*.

kan ēk брусника (preisselbeere).

kan ēŋ, K. *khonēŋ* берегъ (part). — ÉO. *ŋōnēŋ* id. A.

kan ŋ ēŋŋ tarka; l. *ŋanŋ*.

kam, *kham* гробъ (koporsó). — ÉO. *ŋom* «ausgehöhltet baumstamm»; *ŋala-ŋom sarg.*» A.

kam ēiŋ (S.): *ňur-k.* szijostor, melylyel a lovat hajtják.

kar-ŋingel (S.) vastag nyírhéj ékesítve. — *kār* «rinde, borke». C.

kari, K., KO. *kōri* стерлядь (tokhal). — ÉV. *karej* id.

karnil котъ медвѣдя (talán: jegesmedve).

kalu, KO., S. *kālēp*, K. *khqtēp*, *khoiēp* сѣтъ (háló), *lompekalu* сѣтъ съ наплавами (parás háló). — *ŋōdap* id. C. — ÉV. *ŋulp* id.

kal ēk (VJ.) медве-кость (csont). — (v. ö. tat. *kalak* lapoczka-csont.)

kal ēs ēllam (?) кашлю (köhögök). — *ŋūdesem* «husten». C. ÉO. *ŋūlemalem* id. A.

kal ēntelem (S.) ночую (hálok). — S. *kūlem* nacht zubringen. C.

kali vēlēm ku (KO.) человекъ убилъ (embert ölt férfi). — ÉO. *kālī* «blut». A. — ÉV. *kēlp* «vér».

kalma kis erdő, melyben folyó van.

kq (K., KO.) мужикъ (férfi, ember); *punung kq* szőrös ember; (KO.) волкъ (farkas); *tūres-kq* купецъ (kereskedő). — L. *ku*.

kqjellelēm шагомъ иду (lépésben megyek).

kqjīm, *kqjēm* (VJ., KO.) ikrázó hely a folyóban; *kqjīm-var* ikrázó кyря (folyóöböl); *Kqjīm-Jqŋēn* (folyónév). — ÉV. *ŋulēm* id.

kqjūval (K.): *khul k.* рыба нерстится (a hal ikrát vet).

kq ēq ktalu: *kalu k.* сѣтъ поставимъ (hálót állítunk).

kq ēēŋŋ сухой (száraz). — ÉO. *kašl-* «trocken werden». A.

ka ēē ēp (K.) медве-кишки (belelek).

kqt (VJ.), K., KO. *kōt-kēz*; *kqtken-kurgen tērgel* ломота

(rheuma); *jemsi köt jobb kéz, pöxi köt bal kéz; köt-jöjemsem kéz-adás, peghel kuqt a kovács fogója; köt-sqr-vqz karperecz.* — I. *kēt*, S. *köt* id. C.

kateñ, I., K. *khqtañ*, *qadañ*, S. *kateñ* tatár; *Kateñ-Es* Irtis (tkp. «tatár Ob»); *kateñ khu* tatár ember; *khateñ jaχ* t. nép; K. *qadañ oχēm* татарский платок (tatár kendő, sál); *kgitten mator* tatár богатырь (hős). — S. *katañ* id. C. — ÉV. *χatañ* id.

kate m-n o η g szájpaddás. — v. ö. ALV. *kwqlén*, KV. *khwo-lékh* id.

kqs (VJ.) csillag, medveszem. — S. *kös* id. C. — v. ö. ÉV. *sqw* «csillag» és «medveszem».

kqs (KO.), K. *χus*, *khus* hús; *χus-ej-et* (K.) huszonegy; *kqs-mēti* huszadik. — S. *kös*, I. *χūs* id. C.

kq n q n (K.) a medve hátsó lába.

kq n t q χ osztják; *k. erēχ* o. ének. — L. *khqntq*.

kqñar (VJ.) глухарь (kakasfajd)-féle madár: nem eszik, csupán a bőrét húzzák le, melyből subadiszk készül. — v. ö. ÉO. *kālñor* «möwe». A.

kq p p q χ «осерди» (sic!), «(?) tüdő». — v. ö. ÉV. *χqpsi*, KV. *khqpsi* «tüdő» és KLV. *khqpsi* «halhólyag».

kqlle смерть (halál). — ÉO. *χala* «todt, verstorben» A. — ÉV. *χālā* «holttest». — L. *χatai*.

kqléηgsa могила (sír).

kqlém, (S.) *khqlém*, K. *khutém* három; *khqlém-jöngħ* (KO.) *harmincz*; *kqlémpe* (S.) háromszor | *khqlémētē*, K. *khutēmētē*, S. *kulmētaχ*, *kulmētē* harmadik. — S. *kōlem*, *kūlem*; *kūlmet* id. C.

kqliu, *kaleu*, KO. *khalip* выдра (vidra); *ñighēl-khalip* (KO.) летучая выдра («röpülő vidra»).

kqlaχ, *kallaχ* воронъ (holló). — S. *kōlak* id. C. — ÉV. *χulaχ* id.

kqllik; *khattēχ*, K. *χaleu* мартышка (halászmadár). — S. *kallek* «meerschwalbe» C. — ÉV. *χalleuw* halászmadár.

kqr, *kuqr* печка (kemence). — I. *kōr* id. C. — ÉV. *kūr* id.

käu (K.), S. *kōχ*, FO. *kōgh* камень (kő); бисеръ (gyöngy); *mon-kōχ* tökgolyó; *tughē-vēte-kōχ* (S.) tűzesináló kő, kovakő; *kōgh-pūt* cserépfazék; *kōgh-sem* gyöngy; *kōgh-ur* увалъ (magas, meredek sziklahegy); *kävīng pos* бисерная рукавица (gyönggyel kitarrt kesztyű); *kävīng seu* gyönggyel berakott hajfonat; *kävīng nuĵ* gyönggyel hímzett posztó. — I. *keu* id. C. — ÉV. *kaw* malomkő.

kēghē, *keghē* (VJ.) колотушка, halverő sulyok (melylyel t. i. a fejére ütnek, hogy a ladikból ki ne ugorjék). — I. *kawa*, S. *kewi*, *χawi* «hammer» C; S. *kewel*, *kowel* «holzmörser». C.

keghöl csésze.

kegli kelepce (?)

kessēχ ножикъ (kés). — I. *kēĵe*, S. *kāčēχ*, *kōčēχ* id. C.

kētkēn kettő | *kimteke* második — I. *kāden*, S. *kātzen* id. C. *keskēn* (VJ.), S. *kösken* дорожка (czafrangos horog), *kösken-pügel* a k-horog madzaga. — KV. *käskēn* (l. leírását: Ethn. IV, 307.).

kēnpellem: *qz k.* кланюсь (hajlongok, fejemet hajtom).

kēl: *süng kēlvel* солнце воскобитъ (a nap fölszáll).

kēli сьятло (világosság van), *kēlemtēs* видно (látható lett). —

ÉV. *kēli* fénylik, látható.

kēlse трубка (pipa). — S. *kansa* id. C. — ÉV. *χaṇsā* id.

ker- (VJ.): *sart kerente vene* csukafogó csáklya. — ÉV: *kēr-«fűzni; beleakadni.»*

kērsen (K.) корыто (teknő, válú). — KV. *kērsēn* id. — *kor-san «trog»*. C.

kēremse «ракетникъ» = *pečer* (ракитникъ = *cytissus alburnum*, dudafürt). — *keremsa*, *keremse* «ruthe» C. (v. ö. раkitина «ruthe»; *peḍar* «eberesche» = ÉV. *pašār*).

kiürri, *kiuri* (J. KO.) прорубъ (lék a jégen). — S. *kiuri* id. C.

kiñ: *ettē-k.* (V.) оспа (himlő). — ÉO. *χēn* «seuche, pest»; — magy. *kín* (török eredetű).

kil, K. *kil* поберка (nyírhéj-doboz).

kilsi сопора (vörösszemű konczérhal). — S. *kilsi* «barbe». C.

kiriv, *kiriv-juw* завозна, гребь.

kirgiz-tqñ-jax (népnév; a középső rész. P. szerint «tatár» = *χatañ*).

koχ (S.), Jg. *kugh* долгой (hosszú); *kokke*, *kokka* (S.) дальше (messzebb); *koχēn* давно (régén). — S. *kouχ* «weit, entfernt», *kokko «weithin»*. C.

kočēng naχ мурашки (hangyatozás, apró hangya). — ÉO. *χašṇa* «ameise» A. — ÉV. *χašsuṇ* «hangya».

kon брюхо (has). — ÉO. *χon* id.

konč köröm. — *kunč* id. C. — L. *kunži*.

kol (S.) ель (szurokfenyő); *kolēng* еловой (fenyves). — S. *koł «fichte»*. C.

kolēk (V., Jg.) két rénbőrből összevarrott suba. — *kēle* «maliza». C.

kolēka (V.): *vüs-k.* золотуха (görvély, skrofula).

korr tiszta болото (mocsár).

korr: *veñēm-korr* nyírhéjból készült álarcz a medvetáncznál. — ÉV. *χuri*, KV. *khwaq* alak, kép. — ÉO. *χōr* «bild». A.

korēgh (VJ.) орелъ (sas). — L. *kurēk*.

kōēñ песецъ (eisfuchs, steinfuchs). — I. *kāñ*. S. *kōñ*, *kōñ* id. C.

kōχ, *kōgh* kö; l. *kāu*.

kōghōi, *kōghi* кукушка (kakukmadár). — S. *kagi*, *kogi* id. C.

kōghert- (S.) вариться (főni). — S. *kēverl-, kōverl-* id. C.
kōghul (FO.) ковникъ (meritő kanál v. csésze), melylyel a
 vizet merik — v. ö. S. *konkai* «kelle». C.

kōč (VJ.) барсукъ (borz).

kōči (VJ.): *semem kōči szemem fáj; éiga kōčegé!* охъ,
 болить! (óh, de fáj).

kōt kéz; l. *kāt*.

kōt: k. *kat* средній домъ (középső ház). — *kut* «zwischen-
 raum». C. — L. *kutép*.

kōser kártya. — I. *kiser*, S. *keser*, *koser* id. C.

kōsken horogfajta; l. *keskén*.

kōste-nal (F. O.) villa alakú nyíl.

kōplök (K.) medvefej.

kōmleχ, S. *kümlīχ* россомаха (ursus gulo, vielfrass); *Küm-
 liχ-Jaχon-pūχét* (falu neve). — S. *kimdek* id. C.

kōlem своякъ, így hívom feleségem idősb és fiatalabb fi- és
 nőtestvérét; *jem kōlem* (jó sógorom); *kūlkēm* зять (a testvér férje,
 sógor), feleségem idősb fi- és nőtestvérei engem hívnak így (a vég-
 zet 1. sz. birt.-rag). — I. *kīda*, S. *kūdi* «schwager». C.

kōreχ, K. *kūrāχ* мешекъ (zacskó); *mon-kōreχ-soχ* here-
 zacskó; *siχ-soχ-kōreχ* bőrzacskó, — EO. *χér, χéra* «sack, säckchen»;
χér-soχ «beutel». A — EV. *χurī* (χurī-) id.

ku (S.), K. *khu* ember; férj; *ma kuem* az én férjem; *ok-ku*
 хозяинъ (gazda); *ort-ku* начальникъ (előljáró); *ur-ku* a leány-
 kérőbe küldött ember; *num-ku* felvidéki e., *ül-ku* alvidéki e.; *pa ku*
 (S.) посторонный (idegen); *jarghan-ku* szamojéd; *müčeng ku* (KO.)
 воръ (tolvaj); *kali-vélēm-ku* gyilkos; *lokheg kku* (K.) lovas e. —
 L. *kā*. — S. *kui, ku* «mensch». C.

kuqrtēχ faalkotmány, melyben a rókafigókat nevelik.

ku kuk лебедь заревѣль k. (hattyú hangja).

kukél сырокъ (halnév).

kuηli gége.

kuj kan, hím: *kuj em* (VJ.) кобель (kan kutya), *kuj tutkurux*
 (S., KO.) пѣтухъ (kakas).

kuj (K. S. KO.), *küj*; *khuj* чистое болото (tisztá mocsár),
 mely körül erdő van; *küiχ* id. — *kui* «morast». C.

kuji ke комаръ (szúnyog). — V. ö. *kajni* id.

kuji p (K.) бубень (büvölő dob). — EV. *kojp*, KV. *kwājp* id.

kučörki, VJ. *kutérke* бурундукъ (csikos evet); *kutérkē-
 saχén* a medve orrlíka. — I. *kutar*, S. *kutker* «fliegendes eich-
 horn». — EO. *kušar* «sciurus striatus». A.

kut (S.), K. *χat, khāt* hat; *kut-jōng* hatvan; *kutmetē*, *kut-
 mōtaχ* hatodik. — I. *χūt*, S. *kūt*, *kūtmet* id. C.

kutép средній (középső); *Kutép-pūχét* Közép-falu, *Jaχon-*

kutép-pūxét Jugan-középi-falu, *Sar-kutép-p.* mocsárközépi falu. — *kuttep* «mitte». C.

kut'ni (K.) средній (közepső).

kut'sujem (K.): *luyk me kutsujem* дяволъ меня смутилъ (az ördög engem megzavart).

kuslem (S.) hugyozom; *vére-khosta-non* (KO.) vérhugyozó pina (káromkodás leányokra). — *hosem*, ÉO. *hoslem* id. C. A.

kun медве-шерсть (szőr). — v. ö. votj. *gon*, zürj. *gön* szőr, gyapju.

kun ži-pam (VJ.) щетная трава («fésűfű»; vlmí tövisféle); *kunžing nāt* (K.) karmos nyíl, horgos nyíl | *künčif* (Sz.): *qχ-k.*, *qk-kēntif* гребень (fésű). — *kunč* «nagel»; *kunžep* «kamm». C. — L. *konč*.

kungi könyök. — S. *kunχni* id. C.

kump (S.), K. *khump* валъ (vízhullám). — S. *kumb*, I. *zump* id. C.

kule (S.) всё (mindnyájan).

kultem-kul-soxon (VJ.) medve-mozg (agyvelő); коженка варенной рыбы (főtt hal bőröcskéje).

kulmetaχ harmadik; I. *khutēm*.

kur, *kür* láb; *küri-qaj* lábujj; *kurre* пешкомъ (gyalog); *kurem*, *kürim* lépés. — *kur*, *kurem* id. C.

kuraset (S.) красивой (szép).

kurék, VJ. *korég*, *kuroχ* орелъ (sas); *raχpenq k. čai k.* — *kuruk* id. C.

kurri (Jg.) teknő. — ÉV. *kiwr* váluforma tál.

kuruk csukafogó horog. — v. ö. крюкъ «horog».

kuruχ: *tut-k.* курица (tyúk). — v. ö. votj. *kuräg*, *kuräk* id.

küül-juχ скрипка (hegedű).

küčvél (S.) останемся (megmaradunk); *küccés* (S.) остался (megmaradt); *kült* maradni. — ÉV. *χult-*.

künč (Ig.) rénbőr-harisnya. — *kenč* id. C.

künt (S.), K. *χent* nyírhéj-puttony, melybe tárgyakat raknak. — *χaint* «korb aus birkenrinde». C. — ÉV. *χünt* háti puttony, batyu.

kün- (K.) копать (ásni); *künem sap* копанной истокъ. — S. *kin-* id. C.

küm (K. S.) на улицу (ki, az utcára), — *kēm*, *kīm* «hinaus». C.

kvöl (VJ.) слово (szó, beszéd). — ÉO. *kel* «wort, nachricht». A.

Kh, X.

khai, *χqj* (K.) мужикъ (férfi, ember); *χaj-χijet* (K.) id.

kha jet, *χajet*, K. *χijet* (ember). — *χaj-χijet* мужикъ (férfi),

neng-ziyet баба (asszony); *muŋg zaŋete* родственникъ (rokon; «a mi emberünk»). — *zaŋat* «mensch» C.

khautép богатырь (hős).

khaulaŋg kacsaféle.

khāt, *zāt* ház; l. *kāt*.

khān (K.), S. *kan* царь (czár, fejedelem); *kan-nējeng wač* (S.); *zan-iki*; *kan-mit* (S.) штрафъ, плата царя (büntetés-pénz, császári fizetség). — S. *kan*, I. *zon* id. C. — ÉV. *zān* id.

khānč: *khul-khanče jüž* промышлять (halászni).

khānž (K.) hímzés; *khanda kh.* osztják hímzés, *rud kh.* orosz h.; *mejet-kh.* mellhímzés (az ingen); *tirem-kh.* kebelhímzés | *khanžing*, *zanženg*, S. *kanženg* hímzéses; *tarka*; *z. voj* чулки (hímzett harisnya); *z. jirnēs* hímzett ing; *zanda zanženg* osztják hímzésű; *kanženg kōž* пестрый камень (*tarka kő*) | *kanžar* писано (iratos). — EO. *zanda*, *kandī* «stickerei» A. — *zanžen* «bunt» C. — ÉV. *zansä*, *zansin* id.

khām koporsó; l. *kam*.

khār, *zar*: *zāt-z.* полъ (padló). — I. *zar*, S. *kara* «feld, ebener platz» C. — ÉV. *zar tér*, *ma-zar* földszin.

khār жеребець (csödör). — ÉV. *zār bika*, csödör.

khārīe malicza-suba.

khāt, *zāt* hat; l. *kut*.

zātai (K.) покойникъ (halott), *zātem Xuntä* старица (holt Kondaág). — ÉV. *zālā* id. — L. *kallē*.

khātél (K.), S., VJ. *kātél* солнце; день (nap); *khātél-jor* полдень (dél); *molazél ilpelē khātél* tegnapelőtt; *khutmetē khātél* holnapután; *tarom-khātél* (S.); *zāt-ime* (K.) солнце (nap; tkp. «Naranya»). — I. *zatt*, S. *kal* id. C.

khātēngh (KO.), *khāttang* лебедь (hattyú). — I. *zōten*, S. *kōtten* id. C.

khātān tatár; l. *kāten*.

khātép háló; l. *kalu*.

khāttēz halászmadár; l. *kallik*.

khānem (K.) сватавщикъ (leánykérő). — EO. *zanēm* «freierwerber». A.

khāntā (K. V.), S. *kandä*, KO. *khanda*, Jg., FO. *khandāz* osztják; *kondai* vogul; *kh. khu* osztják ember; *khāntā-kesi* id.; *khandāz-jaz* o. nép; *khandāz vāzle put* rézüst. — I. *zanda*, S. *kanda* id. C.

khālentelim слышу (hallom). — I. *zūd*-, S. *kūl*-, *kōl*- id. C.

khēnt, *zent* nyírhéj-puttony; l. *künt*.

khōtép háló; l. *kalu*.

khōs-, *zos*- hugyozni; l. *kūslem*.

khōnēng part; l. *kanēng*.

- khollé* rénláb-bőrből készült нимы (botos).
khor (K.) плеча (folyóvonal).
khember; l. *ku*.
khuj mocsár; l. *kuj*.
khutém három; l. *kqlém*.
khús hús; l. *kqs*.
Khuntä, Xuntä (K.) Konda (folyónév); *Xuntä-jaz* kondai nép.
khunté, xunté когда (mikor) | *khuntépenté* никогда (soha). —
 I. *xun, S. xunti* «wann». C.
khump hullám; l. *kump*.
khut, xut (K.), KO., S. *khul* hal; *khul-voj* (V.) варка (olvasztott halzsír); *sqmëng kh.* (KO.) nyelmalazacz; *äi kh.* чебакъ (csabakhal) | *khuli put* рыбной (halas) üst. — I. *xut, S. kul* id. C.
khulém: *sëm-kh.* szemöldök. — ÉO. *sëm-xulém* id.
khultëng завтра (holnap).

J

- jakkën-juz* малина (málna).
jaz народъ (nép); *Es-jaz* szurguti osztják; *Khandäz-jaz* (Jg.) osztják; *Joxën-jaz* jugani nép; *Xundä-jaz* (I.) kondai osztják; *Vaz-jaz* a V. folyóvidéki nép; *Tëm-jaz* a Tým-melléki nép; *Aj-Jazën-jaz* a kis Jugán mellett lakó nép; *Sargat-jaz-puxët, Tëm-jaz-p., Entlímë-jaz-p.* (falunevek). — *tgrom-jaz* nép; *num jaz* felvidéki; *ül-jaz* alvidéki; *jarkan jaz* szamojed; *tom-jaz* семейство (család). — *jaz-puxël* могила (sír; tkr. «nép-falu»); *jaz vent jung* embereket ölő istenke. — ÉO. *jaz* «leute». A.
jazëm боръ (fenyővel és nyírfával benőtt homokos vidék). — *jazëm-jaz* mindkét oldalról боръ. — *jagam* «heide, steppe». C.
jaxon, joxon (S.), Ig. *jaghon, VJ. I. jazën, V. joghon* рѣчка (folyó). — ÉO. *jozan, juzan* id.
jajem fejsze; l. *jejem*.
jagghël (V. VJ.) береза (nyírfa). — V. ö. *jüxël* csizbolya-fenyő.
jaghor кривой (ferde, görbe). — S. *jagraz* «schief». C.
jätëm (K.) неводъ (gyalom). — *jadam* «zugnetz». C.
jantlem пню (varrok). — S. *jantlem* id. C.
javël нечистой духъ (tisztátlan szellem); *ha a villám* стрѣла-ja (nyila) ütött le. — ÉV. *jelvël* szellemfele. — V. ö. orosz дьяволъ «ördög».
javalol, jãilvql, jãilvol (S.) стоять (áll!); *tëtti jëvël* (S.) дѣлать будетъ (tenni fog); *me jëllem én állok; juxota jëmelne* (S.) . . . еталь (. . . kezdett). — ÉO. *lailem, loilem, lollem* «stehen» A. — ÉV. *lül*.

jar (VJ.), KO. *S. lar, lar* K. *tor*, Jg. *sar* соръ (folyóáradvány); *jar khul*, KO. *lar-khul* мукунъ (halfaj). — ÉO. *lor* id. A. — ÉV. *tür* tó.

jar êx-pôx ерпъ (sérincz-flók); l. *jerox*.

jar êm: *puj-j*. segglyuk.

jar gh an (FO.), Jg. *jargan*, S. *jören*, KO. *jerghan* szamojéd; *j. khu, j. jaj*; *noxséng jarghan jaj* «nyusztos szamojéd nép»; *jargan sāk* szamojéd suba rénbörből. — I. *jaran*, S. *jargan* id. C.

jax êt (K.), V. *joghêl*, FO. *javol'* лукъ (íjj); *wüçetelem jajulêp lunx* kifestített íjjú bálvány; *jughêta khu* стрѣлецъ (íjjas ember), bálványnév. — I. *jogot*, S. *jaugol, jögol* id. C.

jaj ujj; *küri-j*. lábujj; *ölle j.* nagy ujj; *kutu j.* közép u., *tom-pelej j.* v. *némlex j.* a középső ujj másik oldalán levő ujj, névtelen ujj, *pén j.* hüvelyk u.; *učan* (valamelyik ujj?). — I. *tui*, S. *loi* id. C.

jqlém sém укралъ (elloptam). — I. *tötmem*, S. *lutmem* «stehlen». C. — ÉO. *lölémlem* id. A.

jar, jor середина (közép); *tilix-jor-iki* télközépi hónap; *tarom-jar wont* égközépi erdő; *khätêl-jor* полдень (dél).

jeux (KO.), V. Jg. *jöx*, VJ. *jux* окунь (sügér); *jeving jaxe* (K.) окуньная рычка (sügéres folyó); *jökke-jax* (FO.) окуньный народъ (sügérnép). — S. *jeux*, I. *jeu* id. C.

jeurk-ej (FO.), *jörg-ej* tizenegy; *jörge-kêthen* tizenkettő | *jörg-ejmetê* tizenegyedik. — *ja-xat-jon* id. C.

jêxa (I.), FO. *jêghe*, KO. *juxe*, VJ. *jüxä, jüxei, jüghei* рѣчупка, рычка (folyócska, patak). — *jeaga* «kleiner fluss, nebenfluss». C.

jexêl: *me jêxlêm* мои родители (szülőim); *jexêlam* семейство (családom); *jêghêl-öghuj* сестра (nőtestvér). — ÉO. *jä'i-äri* nőtestvér.

jegut (Jg.) löni; *me jegutsém* — *jêwdem* «schiessen». C. — ÉO. *taklem* id. A.

jegh: *jînk jeghelt-soxêl* vizmerítő nyírhéjedény. — ÉV. *jöxt-meriteni*. — L. *jöxn*.

jeghurêgh (FO.); *jöxurögh, jögrêx* волкъ (farkas); *ur-jeghurêgh-sempe lung* (FO.) erdei (matерикъ) farkas szemű bálvány. — I. *jeura*, S. *jeurex* id. C.

jênk víz, — L. *jînk*.

jeug (KO.), K. *jöng*; *jönx* tíz | *jöngmetê* tizedik | *jönghepe* tizszer. — I. *jon*, S. *jeun* id. C.

jeug, FO. *jönk* ледъ (jég); *jönk-sangte* jégmerítő; *jeng-tü-ike* (VJ.) hónapnév; *eleng-jengêl-pejil wit*. — *jenk* id. C.

jenkavês весело; *jenkaus verintelu* игрушку дѣлаемъ. — *jantkem* «spielen». C.

jeugmut веретено, orsó; *j. mox* a végén levő fa (orsó-

kariká?). — I. *jēnet*, S. *jeunet*. «spinnrocke» C. — ÉV. *int.* — L. *jōnghe*.

jēngēl, *jōngēl*, VJ. FO. *jüngel* лукошка изъ бересты (nyír-héjből készült kosárka, ill. dobozka); K. *jīngēl* ведро (veder) nyír-héjből készítve, S. *kar-jīngel* id. vastag nyír-héjből; FO. *kar-jüngel* id. — I. *jīnet*, *jēnet*, S. *jīnet* «runder korb».

jēže (FO.) середина (középrész); *tülü-ježe-tülis* télközépi hónap. — S. *ječe* «mitte». C.

jeterghī, *jetringi* пальникъ, косачъ (nyírfajd). — *jedernai*, S. *jeterni*, *jeterki* «auerhahn». C. — déli vogul *jātri* id.

jettēp (FO.) kőpjaszerű fegyver (?).

jessuχēl kisbiró, помощникъ, есауль. — ÉV. *jāsēwolä* id.

jēnt ячмень (árpa). — *tant* «getreide, korn» C. — ÉO. *lant* id. A.

jējem, *jejim* (FO.); KO. *lalem*, *jajem* топоръ (fejsze). — *tājem* «axt» C. — ÉO. *lajīm*, *lajem* id. A. — ÉV. *lajīm* id.

jēvēχ Филинь (bagoly). — I. *jība*, S. *jipeχ*, *jīvēχ* «uhu». C. — ÉV. *jīpi* id.

jēvet (S. J.), KO. *lepēt*, K. *tapet* hét; *jēvi-jōγγ* (sic!) hetven | *tapēt-jōγγ-tapet aχkēl* hetvenhét beszéd | *jēvetēmētē* hetedik. — I. *tābet*, S. *lābet* id. C.

jēm jó; *j. iki*; *j. χaj* (K.) derék ember; *jēm ver verta kasi* mester, плотникъ (ács; tkp. «jó munkát készítő ember»); *jēmsi köt jobb kéz*; *jēm ulēm!* köszönés távozáskor | *jēmēχ*, *jēmēmēχ* хорошо (?) jól. — *jēm*, *jēm* id. C.

jēr ér; *vērēng-j.* vér-ér, *mōg-j.* червь (földi giliszta; tkp. «földi ér, gyökér»). — L. *lēr*

jert (K. S.) дождь (eső). — *jert* id. C. A.

jermak (KO.) шелкъ (selyem); *j. lope* selyemruha. — *jermak*, *jirmak* id. C. A. — ÉV. *jarmak* id.

jermē (S.) нужда (szükség). — ÉV. *jarēm* id. — ÉO. *jermat* «eng». A.

jernās, *jěrnās* ing. — L. *jirnās*.

jēlu (S.) свѣжій (fris, új). — KV. *jelpēl*; *ilpēl* új. — V. ö. *ilp*.

jēlīng novā военный вѣкъ (hadi kor). — Talán csak a *jēl* «elő» képzése=ÉV. *ēlnīy nqt* «korábbi idő» (melyben t. t. hadakoztak=χantlēnē jis hadakozó kor).

jērghān szamojéd; l. *iārghān*.

jeroχ (V.) ершъ (sérinczhal); *jarēχ-pōχ* (sérinczfiók); *jerekeng nāχ* sérinczes (folyóág).

jērī-jōγγ kilencz; l. *ejēr-jōγγ*.

jīχ, *jīgh* 1) atya: *mē jīghēm* (S.), K. *jivēm* atyám; *jīghēl* énti atyja nincs, árva; *jīghēl-pāχ* братъ, ökkom *j. p.* bátya, ölle *j. p.* öcs; *jī-kujēm* (Sz.) другъ (barátom); *tārom-jīghēl* «istenatyja». —

2) medve: *jiz vérém pare* (S. KO.) medvetor. — *jig, jiz* id. C. — L. *iz*.

jikkil nagyatyja, родной дѣдъ. — L. *iki*.

jigh- (S.) enni. — L. *i-*.

jink, K. *jéyk*, L. *jink*, *jöyk* вода (víz); *sém-jöng* könny; *canki jénképtor* (K.) Бѣлой соръ (világos vizű tó); *mis-uz-jink-puxét* Быкова (Tehén-főviz-falva); *ésém-jink* tej («secs-víz»); *iz-jöyk* medve-salo (háj); *jink-tai-tülés* (FO.) Péter napja körül való hónap, midőn nagy vízáradások vannak; *jink-tüi-iki* (KO.) id.; *jing-vesэх* чернеть, kacsaféle (éjsz. vog. *tür-säl'*); *jink kolavel* вода дымится (a víz megromlik, ihatatlanná válik=vog. *zāli* «meghal» Miklós napja körül). — *jink* id. C.

jinkér kar; *joz-j*, felkar, *il-j*, alkar. — *teyer* «schulter» C. ÉO. *lanjker* id. A. — L. *teyker*.

jinkuru egészen árva (?). — V. ö. *lenka* «armer». C.

jinget veder; l. *jéngel*.

jingal: *me jingalem* иду (megyek) | *jokk-jingáltés* (S.) при-
несъ (vissza hozta) || *süng jingaval* солнце садится a nap leszáll |
jinghat-süng-tqrom-pelké napnyugati tájék. — *jiv*-, *juv*-. S. *jig*-, *jug*-
«kommen». C. — L. *jövel*, *južovql*.

južovql.

jinglin (FO.) полкъ (sereg).

jinglef (S.) кладъ (rejtett kincs). — *jinktep* «eine stelle, wo man verborgene schätze vermutet». C. — L. *inglev*.

jitpering vot (K.) keleti szél.

jivellenke лѣтучая бѣлка (röpülő evet).

jilp-ong-puxét (S.) живущее устье-falu, не замерзаетъ (eleven vizű, be nem fagyó torkolatos falu). — ÉV. *jelp ép*.

jir, jür véres áldozat; *jir torome vérli* istennek áldozatot ad; *me jür vérsém* прикладъ далъ (áldozatajándékot adtam). — ÉV. *jir* id. — L. *jüreх*.

jiring tői вершинка (csúcs, folyóeredet).

jirnäš (K.), V. Jg. *jernas*, S. I. *jernäs*, *jirnäs* рубаша (ing); *zanžän j.* himzett ing, *teyker-paxlinp j.* (K.) váll-gombos (?) ing; *tüt-čup j.* (K.) половина рукава-рубаша (fél ujjas ing). — I. *jirnas*, S. *jernes* id. C.

jokk (S.), *joz* назадъ (vissza); *jokken* hátul (?); *jozpa-rögim-sém* назадъ бросилъ (visszadobtam); *jokk kät hátsó szoba* (léveng kät ahol a tűzhely van). — I. *joz*, S. *jok* «nach hause», *jokon* «zu-hause». C. — ÉV. *jüw* vissza; be; a házba.

jogérgéltés (S.) обманулъ (megsalt) ?

jozon, *joghon* folyó; l. *jazon*.

jozemsem: köt j. (S.) kézáadás szerződésnél.

jozemlem: *laxélne j.* (S.) ладомъ пощекалъ его.

j o z é r, KO. K. *saghér, slagghér, staghér* кольчуга (pánczél-ing). — ÉV. *lázér* id.

j ō z u сакъ (halmerő háló, szák). — ÉV. *jōzt-* «merni» (vизбél).

j o z t- jönni; *j o z t i l t a m n a* доидеть (odaér), *j u g h i t é z* (S.) придите | *j o z o t u t é s* (S.) принесть (hozott). — I. *j o z t-*, S. *j ō g o d-* id. C.

j o p удочка (horog); *k h u l - k e n ž i j.* (VJ.) lószőrrel való horog; *s a r - j o p* csukahorog; *j o p é n g t o z* (horgos tó).

j o m, K. *j ū m* черемуха (prunus padus, zelnicze). — I. *j ū m*, S. *j ō m* id. C. — ÉV. *lām* id.

j o l aki ворожить (varázsol), *j o l v ō l*, *h ū k k e l v ō l* важится (?); *j o l t e - k ō j ō m* бубень (varázsdob), FO. *j o l t o t k ō j i m* id.; *j o l t e k a t*, *j o l t e p e ŋ* varázsdob, vagy a verője (?).

j o r közep: I. *j a r*.

j o r é z -: *m e ' a u t é m j o r é z l i m h a j a m a t v a g d a l o m*.

j o r n i - v a z самоваръ (szamovár).

j ō z sügér: I. *j e ū z*.

j ō y k jég; I. *j e n g*.

j ō n k é r кратокъ; állatka (кротикъ, кротъ vakondok). — V. ö. *t e n e r* «maus» C. — ÉO. *l e n g é r* id. A.

j ō n g h e orsó; *s u y é n - v e r t i - j.* fonalkészítő o.; *s u y o m j ō n g v e l* нитки прядеть (fonalat fon). — L. *j e n g m u t*, *j ō n a z*.

j ō n g é l nyírhéj-doboz; I. *j e n g é l*.

j ō č e n g é l é m (S.) eres (ér) тѣло (test).

j ō n a z, *j ō n e k* (S.) веретье, верети (веретено orsó; v. ö. *j ō n g h e*).

j ō v e l (S.) идетъ (jön), *j ō s* пришелъ (jött). — L. *j i n g a l*.

j u z 1) лѣсъ, дерево (fa); *j a k k é n - j u z* малина (málnatő), *s u m - m é t - j u z* (I.), VJ. *s o m m a - j u z* nyírfa; K. *h a r i t - j u z* таль (fűzfá); *t a r a p - j.*, *t o r o z o p j.* журавль (darú alakú hárfa); *č o m k o e n g j.* (VJ.) rovásfa; *j u z - v o j* (V. Jg.) древесное масло (olaj, tkr. «fatsír»); *j. t ū i* вершина лѣса (fatető). — 2) гробъ (koporsó). — *j u z* id. C. — ÉV. *j ū w* id.

j ū z, *j ū g h* (S.) онъ (ő); *j u g h u n e t* онъ самъ (ő maga), *j u g h - n e m e* себѣ (magának); *j u g h e* ему (neki). — S. *j e ū z*, I. *t e u* id. C. V. ö. *a t e m n a m* «ich selbst», *a t e m n a n* «du selbst». C.

j u z sügér; I. *j e ū z*.

j u z e folyócska; I. *j é z a*.

j u g h - e r é z (S.) простая иѣнь (egyszerű ének), олона (?)

j u g h é t i j j; I. *j a z é t*.

j u z o v a l (S.) elérí, *j u z o t a j e m e l n e* догонять сталъ (utólérni kezdte), *j u z u n g a l* догонитъ (utóléri); I. *j i n g a l*.

j u n k (S. fölött), VJ. *j u n g*, FO. *l u n k*, Jg., KO. *l u n k*, S. alatt *t o n k* болванъ, дьяволъ, лѣшій (bálvány, ördög, erdei manó); *U r -*

jung-puxet (falunév), *Lung-p.* (falunév a Jujan vidékén), *Junke-lün* джунь (domb) neve, *Jung-khameliu* (VJ.) tavacska neve, *Jung-lukover* egy halászczege neve; *junka pites* a junk-nak досталось (jutott), *junk-pöre* (S.) a junknak adott ételáldozat, *junk-urve-ku* (S.) özeveg v. árva; *lung me kutsujem* (KO.) дьяволъ меня смутилъ (az ördög engem megzavart); *jung-sur* bálványálló polcz. — *tonz* «tshude; götterbild». C. — ÉO. *long* «götze, götzenbild». A.

juj (VJ.) наперстка, gyűszű. — S. *loi*, I. *tui* «finger». — ÉV. *tuä* ujj; gyűszű; gyűrű.

juta (S.) пара, духъ, gőz. — *tüt*, *lil* «geist, atem». C. A.

juntép, VJ. *jünte*; *jüntu* игла (tű); *juntép-kat* hattýú tű szárnyacsontjából; *jünte-nëme* tű-кошелекъ (zacskó).

juf, K. *tup* весло (evező). — S. *lup*, I. *tüp*. C. — ÉV. *tüp* id.

jul ротъ (száj); *jevét-julu-khul* «hét szájú hal», таймень. — S. *lut*, I. *tut* id. C.

julang: *vazel-j.* halánték, тонкое мѣсто (vékony hely) | *julong-lus* pofaszakál.

jurun-ku (S. KO.) чиновникъ (tisztviselő).

jüze folyócska, patak; I. *jéza*.

jüxel (VJ.) кедръ (czirbolyafenyő); *üghel* id. — V. ö. *jaghel* nyírfa.

jüngél nyírhéj-doboz; I. *jëngél*.

jüt, VJ. *jütu*, K. *tit* рукава (ruhaüjj); *köt-jüt* kézcukló, *jaj-jüt* ujj-cukló; *jüt-juz* (FO.) a tetőzet oldalfái s a melyek a tetőzetet fedik a földi háznál. — ÉO. *lët* «ärmel». A. — ÉV. *tajt* id.

jür véres áldozat; I. *jir*.

jürez: *jinke-jürez-verti-loppe* (VJ.) fekete ruha, melyet vízbe dobnak (vízbe áldozatul tenni való ruha); I. *jür*, *jir* és *loppe*.

jüru му́ба (suba): 'ängton-kar-jüru-tqrom szarvasbika-subásisten.

Č

čakan (Jg.) табакъ (dohány, tubák). — ÉO. *šagam*, *šagam* id. A.

čaxeče зукъ (tringa squatarola, brachvogel).

čanki jinkép tor (K.) Тѣлой соръ (világos vizű tó). — S. *san̄ki*, I. *saŋa* «heiter, klar» C.

čac (K.) kacsafaj. — S. *čac*, I. *čoš* «märzente (anas boschas)». C.

čaméč (FO.) мохъ, тундра (moh, tundra). — S. *lant* id.

čanž (S.) веревка (kötél, madzag), *upét-čünže* (K.) szörkötél. — *čänšpan* «pechdraht». C.

čaver-pos (K.) лисица (róka)-bőr kesztyű. — I. *čaver*, S. *čever*, *tever* «hase». — ÉV. *saur*, *sawer* nyúl. — L. *čevur*.

čaras, S. *taras* море (tenger), *čaras-tong-pelezne* на той стороне (a tengerentúl levő vidéken), *tughètəng t.* tüzes tenger. — S. *taras*, I. *sōret*, *sōrot*. — ÉV. *šariš* id.

čaučəz-č-juz смородина (szedertő). — ÉO. *šomši-rəz* «schwarze johannisbeere». — ÉV. *soši'* ribiszke.

čəzə снѣгъ (hó). — L. *čot*.

čəz-ən ököl. — S. *tagan* «faust». C. — ÉV. *šəzni* id.

čəi-kurek (KO.) большой орелъ (nagy sasfajta); *č.-k.-tüles*, *č. k. iki* (hónap neve).

čəkəš kalapács. — tatár *čökeč* id.

čekim kokka (S.) дальше далеко (messzebbre, messzi). —

čikka «sehr (or. шибко)»; *kokko* «weithin» C. — V. ö. vog. *saka*, *šək* nagyon, igen. — L. *čökke*.

čett (S.) теперь (most). — V. ö. KLV. *tə-sit* ekkor, *ton-sit* akkor.

čənž колено (térd); *čənžakel* térden, на коленныхъ. — *čanč* id. C.

čevur (KO. FO.) заяцъ (nyúl). — L. *čaver* és *təzer*.

čelwəl: *čuzə* č. villámlik. — ÉV. *salı* id.

čikail idősb nőtestvérnek fitestvére leánygyermek (talán már 3. szem. birt. raggal).

čipen мудроно (ravaszúl); *č. legelilve* én téged хитро проводу (furfanggal, ravaszúl elkísérlek).

čive (VJ.), *čivəz* мягкой стругъ черемухи (a zelniczefa lágy gyaluforgácsa).

čoz варка; fele ikra, fele киньки (bél).

čot (KO. FO.); *torom-č.* снѣгъ (hó). — I. *tont*, S. *lant*. id. — ÉV. *tujt* id.

čom (S.) морда (varsa); *Čom-pasel* (patak neve).

čomak kis szárított hal. — ÉO. *šoməz* «getrocknete fische». A.

čoməl зарубка (rovás), *čomlōng juz* (VJ.) rovásfa. — ÉO. *šüməl*, *šoməl* «kerbe». A.

čoməl (VJ.), *čuməl* két lábú hembár; *Čoməl-vač-jüzei* (patak-név). — ÉV. *šümləz* id.

čökkä шибко (nagyon, igen); I. *čekim*.

čö ver-köri, *čür-khul* (KO. FO.) olyan mint a стерлядь (tok-hal), csakhogy fekete; midőn kivetik, *čür-čür* hangot ad. —

čuzə громъ (mennydörgés); *č. nál* villám; *medve üt vele*; *č. čelwel* villámlik; *čuzəng tərom* (S.) громъ; — ÉV. *šəzl* mennydörgés.

čukhəl (K.), S. *čuzəl*, FO. *toval* csuval, a földön levő tűzhely; *čuzəl-ou* күртő. — ÉO. *šonžal* «kaminartiger herd in den winterjurten». A. — ÉV. *šəwəl* id.

ču č-pert (FO.) az a deszka a földi házban, melyen fekszenek. — ÉV. *séjés* a fekvőhely előrésze.

ču č i ТИТЬКИ, csecs; *č. pōnōk* csecsbimbó. — S. *tuti* id. C. — ÉV. *šakw*, KO. *šaku*.

ču č o m lábszár.

č u t e, *čutte*, *čütte* (S.) такъ (úgy), *čutqz* пока (míg). — V. ö. *tit*, *titti* «siehe da!» C.

č u n ž e kötél; l. *čanž*.

č u p u r (S.) другой, второй (más, második).

č ü χ воздухъ, туманъ (levegő, köd). — ÉO. *šév* «nebel». A. —

ÉV. *sēgkw* id.

č ü n болото (mocsár), hol apró fenyők vannak.

č ü n ž (S.) спина (hát); *čünžene reketi* hátára dobja (?). — *čenč* id. C. — ÉO. *šenš*, *šanš*, *šaš* id. A. — ÉV. *sis* id.

č ü m e l (S.) малое дѣло (apró holmi). — *čumat* «hausgerüst». C.

č ü r-khul; l. *čöver*.

T, TÍ.

t a u (K. S.) ló, KO. *lōχ* (v. ö. *lōχ* csont); *lōχ-mak* жеребенокъ (csikó); *lōχ-non* ló-p... «káromkodás». — I. *tau*, S. *lauχ*, *lōχ* id. C. — ÉV. *lūw* ló (*lūw* csont).

t a k e n l- (S.) бороться (küzdeni, verekedni). — *tagandem* «ringen, kämpfen». C.

t a k e n t (S.) зарвать (térni kezdeni).

t a χ e, *tege* hely; *pare verte* t. áldozó hely; *pam joχente tege* покосъ косить мѣсто (széna-kaszáló hely); *müghi-taχe-jung* ház-hely-védő bálvány | *nielmétē taχta* negyedik rész. — ÉO. *taχa*, *taχi* «ort, platz, stelle». A. — *taga* id. C.

t a χ e t (K. S.) платокъ (kendő). — *tāgat* «leinwand». C.

t a χ ē t e n g, V. *taχtan* garapa (colymbus arcticus, buvár-kacsa). — ÉO. *toχtēn* «colymbus cornutus». A. — ÉV. *tāχt* id.

t a χ u l (KO. FO. K.) nepo (toll); *hálnál is* (halszárny); *taχu-lēng*, *taghulēng*, *toχlōng* tollas; *toχlōng jung* szárnyas bálvány; *toχlōng vajaχ-nélte-jung* szárnyas állatot nyelő istenke. — *tōgot* id. C. — ÉO. *tōgol* «flügel». A. — ÉV. *tqul* szárny.

T a n g a t (K.), J. *Tengat*, Jg. *Linghél* Irtis. — I. *Taχat*, S. *Laχel* id. C.

t a t: *wont-tatēng-p.* (Jg.) erdő-végi falu.

t a n, K. S. *ten* калымъ (menyasszony-díj); *tan-uč* id. (uč лопоть, a menyasszony-díjkép adott ruhanemű); *tan čomlong juχ* a rovásfa, melyre a menyasszony-díj mennyiségét róják.

t a n a, *t. ku* (KO.) свидетель (tanu).

t a n i b a k (K.), VJ. *tēmek*, *tēneχ* табакъ (dohány); *muloχtom t.*

burnót; *téneç-muñ*, VJ. *témek-muñ* табакерька (burnótszelencze). — *tambak* id. C.

ta pet hét; l. *jevet*.

ta bas (K.), V. *labas*, KO. *lovas* négy lábú hombár; лабазъ (négy állványos sátorvető); *lovasing pei* hombáros folyók.

ta vo x (K.) пѣтухъ (kakas). — *tāwax* «huhn». C.

ta man ключъ (kulcs). — *tuman* «schloss, riegel». C.

ta ra x, *taréx* журавль (daru); *agléx taréx* божья ж. (isteni égi darú), csillagzat neve; *toroxop-jux*, *tarap-j.* (K.), S. *tarep-j.* журавль, лебедь, tizhúros hangszer (hárfá alakú). — I. *tōra*, S. *tāra x* id. C.

ta re y g (S.) | KO. *leréx* ерпъ (sérinczhal). — ÉO. *tara*, *lar* id. — ÉV. *tärkä*, KV. *toçrei*, TV. *tāru* id.

ta r x et медве-легки (tüdő). — I. *tarxet*, S. *targat* «lunge». C.

ta j csücs, vízfő; l. *tüj*.

ta ç ét (K.) парши (kosz, rüh); *ta kkel* id.; *taqlang veñem* (KO.) паршивая рожа (koszos pofa); káromkodás. — PV. *toçt-aum* «scorbut» (Reguly).

ta ç te ласточка (fecske); *taçrom-kittem-khanžing-nipix-t.* — v. ö. ÉO. *tōrēm-voi*, *tōrēm-siški* «schwalbe». A.

ta ç re mēs слышно (hallható; hangjelző ige). — ÉV. *taçri* rőfög.

ta l: *t. jung* (S.) földi szellem; *t. j. möx* f. sz. földje.

ta rom, *torom* небо; богъ (ég; isten), K. *turēm* Христосъ (Krisztus); *taçrom-ouf* (S.) égből leeresztve; *taçrēm-çat* (K.), S. *torom-kat* перковь (templom); *Tēm-taçrom-kat* T. folyó melléki templom (egyházask falu); *Num-torom-kat-p.*, *Ul-t.-k.-p.* Felső-, Alsó-egyházask falu; *taçrom-khatël* (S.) праздникъ (ünneper; isten napja); *taçrom-jaç* (S.) nép; *taçrom-çõt* (KO. K.) hó; *torom-tegher* заяцъ (nyúl); hat csillag; *torom-vokkej* égi róka; olyan mint a gönczöl, csak hogy kisebb (kis gönczöl); *torom-ñoç* лось, jávorcsillagzat (= nagy gönczöl); *taçrom-tughe* az isteni fény (éjszaki f. ?); *torom-pert* (FO.) isten deszkája, szemben az ajtóval, melyen a bálvány áll; *taçrom-pitem-neghi-khan*; *taçrom-vaçe* (S.) ég, небо; vas-ég; *taçrom-veñem* isteni ábrázat; *taçrom-loppe* (VJ.) fehér ing. — S. *tōrem*, I. *tūrum* «gott». C.

te ge hely; l. *taçe*.

te gh: *teghêlēs* (S.) дѣлался, csinálódott; *timene* (S.) дѣлалъ (csinált, tett); *möx tetvel* földet alkot, teremт, дѣлать будетъ: *me tetilim* teszek; *junçk-tette-puxēs* isten csinálta falu; *khul-tette nei* halat alkotó (istennő), *aj-vajéç-tette-nei* madáralkotó (istennő); *niginte teçeiate khul tettéç verili* свадьба (lakodalom; nyilván körülíró kifejezés). — V. ö. I. *tāj*-, S. *tōj*- «sein». C. — *tīlem* «geborn werden, aufkommen, wachsen». A.

te gh (?), *tev*-. *tughu-time-p.* (FO.) tűz emésztette (ette) falu

(= ÉV. *nāj tēm paul*), *tetei mos* (K.) enni kell; *tävitä päsen* (K.) evő asztal. — I. *tiv*-, S. *līv*- «essen». — ÉO. *lelem* id. — ÉV. *taj*-id. — L. *fönt jigh*- enni.

tēxer, *tēgher* заяць (nyúl); *torom-t*. nyúlesillagzat, hat csil-lag; l. *čevur*.

teŋker (K.) váll. — *teyer* id. C. — L. *jigher*.

ten menyasszony-díj; l. *tan*.

tēm (S.), *tim* это (ez); *tēm khatel* сегодня (ma) | *tüghele jüge!* сюда иди! (jer ide!) | *timnem* (S.) сюда (ide) | *télile tazile* отъ селъ туда въ передъ (innen oda előre). — *tem* «dieser», *tege*, S. *tegenam* «hierher», *tel* «von hier». C.

témek, *ténež* dohány; l. *tanibak*.

telēž (VJ.). KO. *tülez*, *tiliž*, FO. *tülü* зима (tél); *tiliž-jor-iki* télközépi hónap: *tülü-ježē-tülis* (FO.) id. — S. *tülez*, I. *tēda*, *tēde*, *tēta*, *tēte* id. C. — ÉO. *tal* id. — ÉV. *tāl* id.

telēžselu неводить надо (gyalmozni kell). — ÉV. *tagli*, *tolí* gyalom, *tagli* gyalmoz. — ÉO. *tallem* «ziehen (zugnetz)». A.

tēlilmin (S.) тащимъ (vonszoljuk); *keu telte luyk* (KO. K.) kö vonszoló istenke. — I. *tād*-, S. *tił*- «ziehen, schnupfen». C.

teltot (FO.), V. *telpeliget* cserkesz dohány.

ter-nén лепешка (lepény).

tere festőfű, мацена, melynek gyökereiből festéket csinálnak; *verde tere* (K.) vörös festőfű, *vastet t.* (K.) sárga festőfű. — *tera* «färbewurzel». C.

teredē (K.) оконница (ablakráma, ablak). — perzsa-tatár *tärüzä* ablak.

terēm (S.) страшной: *terem-kase-mator* (KO.) rettenetes ember, hős; *num terēm juyk* felső rettenetes istenke; *möže-teren-t.*, *tering-jung* vérengző istenke. — ÉV. *tērēn* fegyver; vész; *tērniņ* vészes, siralmat okozó.

termēt будеть (elég lesz). — ÉO. *tāremlem* «hinreichen»; *tarmatiņ* «satt, gesättigt». A.

tij -: *tijäli* держать (tartja), *tijalin!* держи! (tartsd), *tijeslim* tartottam | *jugun tijataž* воспитывать (fölnevelni) | *tijut* (K.) nyíltartó, tegez. — ÉO. *tēta* «herr, hausherr», *tailēm*, *taitālem* «haben, besitzen», *nauram t.* «erzeugen, gebären»; *taitata-žo* «besitzer». A.

tin цѣна (ár); *tinilim* продамъ (eladom); *tinēng* (K. S.) дорогой (drága); *tinte* (K.) дешевой (olcsó). — *tin* id. C. A.

timet-aiet (K.) пословица (közmondás).

tit (K.) ruhaujj; l. *jüt*.

tiliž (KO.) tél; l. *telēž*.

tirem žanžey jirnes kevésbé szépen hímzett ing. — V. ö. ÉO. *tārem* «hart, rauh, zähe» (talán: durván hímzett?).

toutem tetű. — S. *tagutem*, I. *teudem* id. C.

toz озеро (tó). — *S. toz, touz, I. teu* «landsee». C.
tozqi весна (tavasz). — *S. tauz, I. tāven* id. C.
tōžēp (K.), FO. KO. *łazop* сакъ (szak, merítő háló). — *su-žēm-t.* мережный сакъ (ezernaháló). — *togop* «eishamen» C. —
 ÉV. *tōp* szákháló.

tozol toll; *tozlong* tollas; l. *tazul*.

toŋk (S.) bálvány, istenke; l. *juŋk*.

tot: *sqtem-t.* (K. S.) villám; l. *tughēt*.

tontu, tontaz (KO.), FO. *tuntaz, tumtaž* nyírhéj; az alvó helyet borító nyírhéj-lepedő; *nere-tontu* id.; *pas-tuntaz* рукавица-приметка (kesztyűszabáshoz való nyírhéjből vágott minta); *ńur-tuntaz* погавица (?)-приметка (ńur szíj). — I. *tunda, S. tondaz* «birkenrinde». C. — EO. *tondi, tonta* id. A.

tom (S.), KO. *tum* az; *tom jaž* ихное семейство (az ő családjuk), *tom kqssi* люди (azok az emberek) | *tot* (S.) тогда (akkor) | *tož* (S.) тутъ (ott) | *tomnem, tomnam* (S.) туда (oda) | *tol* отъ туль (onnan). — *toma* «jener», *totta, S. totti* «dort», *S. togonam* «dahin», *S. toł* «von dort». C.

tomra csontból készült hangszer. — tatár *dombra* «három húrú czitera».

tolož- (S.): *me toložlom* я говорю (beszélek), *toložvał* говорить (beszél), *toložvêł* говорятъ (beszélnek); *tolka!* скажи! (mondd!). — V. ö. orosz толкать tanácskozni, magyarázni, beszélgetni.

tor (K.) folyóáradvány; l. *jar*.

torož darú; l. *taraž*.

torom ég; isten; l. *tarom*.

torova! = здорово! (köszöntés: «egészséges légy!»)

tū- (?) : *tūs, tūsta* (S.) унесъ (elvitte). — *tuem* «führen, leiten». C.

tuis (K.) тѣсокъ (nyírhéj-kártus fedővel).

tughe, tughu (V. VJ. FO.), *tügve*; K. S. *tughut, tughēt, tot* огонь (tűz); *tughune* tűzben; *Tughu-time-pužel* Tűz-égette-falu; *tughe-kōž, tughe-vêrte-kōž* tűzkő, kovakő; *tughe-pēr* a tűzhely alsó része; *tughe-ńelem* tűzláng; *tughe-toghim* tűz lánya (?); *tughu-vqžêł* (VJ.) медве-брюхо (hasa; «tűzvasa»); *sqtem tot* (K. S.) villám; *tughētēng, tutung* tűzes, *tutung-kirif* gőzhajó; *tughētēng taras* tűztenger. — S. *tūget, I. tūt* id. C.

tungis tungúz.

tup (K.) evező; l. *juř*.

tum (KO.) az; l. *tom*.

tul, tul (K.) gomb. — *tul* id. C.

tul безумной (esztelen), съ ума меднѣиі (kinek elment az esze), örült, kit megkötöznek; *tarom-tul-paž* eszeveszett fiú, ki

mindig rosszat tett; *tul-müceng-ku* (KO.) дикий воръ (veszett tolvajember), káromkodás. — I. *tul*, S. *tulpul* «dumm». C.

tulqχ hosszú orrú fekete madár, mely tavasszal tartózkodik rövid ideig e vidéken.

tules (K.) parti nád. — *tūlaš* «arundo phragmites». C.

tur torok; *paχre t.* «nagyobb torok», *kulinte tur* «vékonyabb torok» (talán inkább: «hang»; v. ö. vog. *tur* «torok» és «hang»). — *tür* «hals». C. — De közvogl. *tur*, *tør* «torok». — ÉO. *tur* «kehle». *turém*, t. atak норода, небо (zivatar, sötét ég). — ÉO. *turman* «finsterniss». A. — ÉV. *turmén* sötét.

turém (K.) isten; l. *tqrom*.

tüxe: *tqrom tüxe-taχel*, *möχ-tüxe-taχel* ég és föld régi pazrovopъ-ja (elbeszélése), kozmogoniai regéje, melyet hét napig kell énekelni; *me tüxelem я түxe-taχel* говорю (én ily regét beszélek). — v. ö. KV. *laχel* beszéd, ÉV. *lāri*, *lāwi* szól, mond.

tüghet, *tügöt* nyíltartó tegez rénbőrből, vagy pánczél-szövetből, a fülén néha vasalva, hogy a vadat ráakaszthassák; *joχel-nal-pente-tüghet* id. — v. ö. K. *tijut* nyíltartó; l. *tij*-tartani. — ÉO. *tul* «köcher». A. — KV. *täut* tegez.

tüi (S.), VJ. *töj*, KO. *taj* вершина (csúcs, tető; folyófü); *jughu-tüi* (S.) facsúcs; *Joyén-tüi* a Jugan forrásvidéke; *jeng-tüi-ike* (VJ.) szőlőzóna hónap (l. *tülés*); *jiring töi* áldozatos forrás. — I. *tei*, S. *töi*, *tüi* «das oberste, die spitze, oberfläche». C.

tüjker (K.) váll; l. *jijker*.

tüs (K.) пленница, lószőr-hurok kacsafogásra.

tülü, *tüléχ* (KO.) tél; l. *teléχ*.

tülés, *tülis* (KO.) hónap; *tülü-jeχe-t.* télközépi h.; *jijk-tqi-t.* vízszíni h., Péter napja körül, midőn nagy a vízállás; *lont t.* lúd-hónap (mikor t. i. a lúd megjön); *raχpeng-kurek-t.*; *čai kurek t.* (sasfajokról nevezett hónapok); *sqraχ t.* (KO.) a csoport-hal jövetelének hónapja; *muχseng-t.* a mukszunhal hónapja; *var-t.* a vízrekesztés hónapja.

tačq (K.) отецъ (atya). — *tada* id. C.

taras tenger; l. *čaras*.

tekkér медве-мясо (hús).

téték (K.) кадка (kádaeska). — tatár *čeläk veder*.

toval (FO.) tűzhely; l. *čukhql*.

tut-kuruχ курица (tyúk); *kuj t.* пѣтухъ (kakas). — ÉO. *süs-kurek* «huhn». A. — LV. *šis-kwäreχ* id.

tul (K.) gomb; l. *tul*.

turas, *türes*: t. *kq* (KO. K.) купецъ (kereskedő), *turas-kumpaqχ* kereskedő fiú | *turasellem* торговлю (kereskedem). — ÉO. *šoräs-γo* «kaufmann»; *šoräslalem* «handel treiben». A.

türés, *türos* (KO.), K. *toras*, *toros* ezer; *jöyχ-türos* tízezer, *sat-t.* százezer, *jöyχ-sat-t.* millió; *türospe* ezerszer, — I. *taras*, S. *toras* id. C.

S, S'.

s a k, *jargan s.* (FO.) rénbőrből készült egészen hosszú suba. — *S. sak*, I. *sax* «sarafan, weiberkleid». — ÉV. *sāzi* suba.

s a x e, *sage* (KO.) глина (agyag); *sage-mōx* agyagföld. — ÉO. *soxta*, *soxti* «lehm». A.

s a x è l (VJ.) спичка (szálka, gyufa); *tughètèng s.* gyufa. — ÉO. *sa'ilā* «hegyes karó», KV. *seilā*, PV. *sīl* szálka. — ÉO. *sōgol*, DO. *sāgat* «brett».

s a x e l жилье; *kālem-sat-ver-saxel junq* (bálvány neve). — (Az orosz szó = жирье, гдѣ жирюють, ahol az állat legel; v. ö. ÉO. *šagér*, *šakar* «weide, weideplatz» s a hangváltozásra nézve: S. *sēghel* «láncz» és *soxèl* nyírhéj-edény; l. alább.)

s a x è l t тальникъ (homok-fűzfa). — ÉO. *sakalt-jux* «weidenbaum». A.

s a g h è r, *slaghèr*, *laghèr* (KO.) pánczéling; l. *jozér*.

s a j роголь (anas clangula, kerczerécze). — S. *sai*, I. *soi* id. C. — ÉO. *soj* «taucher (vogel)». A.

s a j казонка, кушенка (?), nyírhéj-чуманъ (doboz), melyben a manó kicsinyje ül (az orosz szó talán: корзинка «kosár»).

s a j i p (KO. S.) неводъ (gyalom) — *sājep* «netz, reuse». C. | *saival* неводъ; *saival-čom* az oroszul *vitil*-nek nevezett halászszer-szám.

s a j è m, *saèm* истокъ (ér, patak, forrás), *jūze*-nél is kisebb folyó víz, nyáron száraz, ősszel megtelik. — S. *sājem*, I. *sōjem* «kleiner bergfluss». C. — ÉV. *sājim* id.

s a η k (K. KO.), S. *seηk* свѣтъ (világ, világosság), небо (ég); *me seηkimèti na moij svētt* (az én világomra); *siηg-ül-saηk* nap-alatti свѣтъ, *caηki jinkèp tor* (K.) Тѣлой соръ (fehér, világosvízű áradványtó). — S. *saηki*, I. *saηa* «heiter, klar». C.

s a η g- (FO.): *jōηk saηgte laxop* jég-merítő szákháló.

s a η k é песокъ (homok, zátony).

s a t, KO. *sqt*, K. *sot* száz; *sat-örg-èj* százegy; *satmètè* századik; *satpe* százszor; *taghulèng sat lunq* szárnyas száz istenke. — S. *sāt*, I. *sōt* id. C.

s a t è r t a (V.) поносъ (hasmenés).

s ā s, *sas* горностаѣ (hölgyemenyét); *kōiη-sas* id.; *norèm-s.* (KO.) колонокъ (mustela sibirica). — *sos* id. C. A. — ÉV. *šōlīs*.

s a p (FO.) истокъ (ér, patak). — *sāp* «bach, nebenfluss». C.

s a p a r k a (S. FO.), *sovorke* лягушка (béka). — *sopra* (K.) «frosch». A. — ÉO. *squrèp* id.

S a m a r - v o š (I.), KO. *Samarunq vač* Szamarovo község az Ob és Irtis összefolyásánál.

s a m è η q khul, KO. *samèηq kh.* нелма (hal neve; salmo nelma). — S. *sām*, I. *sōm* «schuppe». C.

sar (Jg.) folyóáradványból keletkezett tó; *l. jar*,
sar-lüpet (Jg.) саравая трава (fü neve), melyet thea gya-
 nánt használnak.

sarak, *sorok* (KO.) сырокъ (coregonus vimba); *s.-iki* az a
 hónap, melyben a *s.* hal vonul fölfelé; *saray-tülis* (KO.) id. — *I. sá-*
ray, *S. sarak* «plötze» *C.* — *ÉO. soréx* id. *A.*

saray (S.) скоро (gyorsan), *sarka* (S.) на часъ, rövid
 időre. — *S. sarga* «schnell» *C.* — *ÉO. sara* «gleich, bald» *C.*

saravat (K.) fejdisz-féle (?).

Sarga t-jay-puzél (S.) Сахалинский-falu; *Surgunl-vač* (KO.
K.) Szurgut.

sar (VJ.), *V. sart*, *KO. sart* csuka; *sarténg pōx* (VJ.), *sar-*
téng emtér (VJ.); *sar-makel* (VJ.) машинки щуки=кишки (belek) a
 medvénél; *sar-pozilemte-vaχ* острогъ (kaloda, dutyi), шуку тыка-
 ютъ; *Sarta-jay* Черталы (falu neve). — *ÉO. sār*, *sōrt* id. *A.* —
ÉV. sort id.

sarén arany, *saríeng vaχ*, *saríe-vaχ* aranypénz, *saríeng*
nuru (S.) aranyos szij; *sat vellempu sārén köχ joyér* 100 разными
 пвѣтками (száz különböző aranyköves pánczél); *sarén-may-korraχ-*
joyér arany-hód . . . pánczél. — *I. sorña*, *S. sarña* id.

sqχ, *soχ* (KO.) осетръ (tokhal). — *I. sōχ*, *S. soχ*, *souχ* id. *C.* —
ÉO. soχ, *suχ* id. *A.*

sqχata, *sqχeta* (S.) хорошенько (jól, jócskán). — *ÉV. saka*
igen, *nagyon*.

sqχem (VJ.): *kuterké-s.* гнѣздо бурundyка, носъ медвѣнѣл
 (csikos evet fészke=medveorr).

sqχér (K. S.) tehén. — *sāgar* id. *C.*

sqčči родный (rokon). — *V. ö. ÉO. sāsi-iki* «grossvater»,
sāsi-imi «grossmutter». *A.*

sqtem-tot (K. S.) villám.

sqmentaχ (S.) fejkendő; *l. somentaχ*.

sqvoj (S.) иль (iszap, sár). — *Zürj. sój*, *votj. süj*, *śuj*
agyag.

sqle (S.) обрѣзки (levágott darab); *kōχ-sqle*, *k.-sqlaχ* nyíl-
 fajta.

sqlna соль (só). — *ÉV. solvél* id. — *DO. sat* id. *C.* — *ÉO.*
sol, *soła* id. *A.*

sqrum (K.) мелкая (sekélyvíz; tkp. «száraz»). — *S. sārem*,
I. sōrem «trocken»; *sōr-* «trocken werden» *C.* — *ÉO. sōrém* «tro-
cken; *seicht, untief*. *A.* — *v. ö. ÉV. tāsēm jā* sekély (száraz) vizű
 folyó.

seu (K.) коса (hajfonat); *kāving s.* gyöngyös h. — *I. sēu*,
S. seuχ «flechte». *C.* — *ÉO. seu*, *sev* «haarflechte». *A.* — *ÉV.*
sa'i id.

seχ, *K. sōg*, *KO. süχ*, *süge*; *siχ* налимъ (menyhal); *seχ-sola-*

kürqz; *siž-sož-körez* menyhalbórból való zacskó liszt tartására. — *seg, sež* «quappe». C. — ÉV. *sī*, KV. *sei*. — E hal neve az éjszaki osztjákban: *pan-nē*, melynek előrésze: *pan* «sandbank, oder untiefe stelle an einem flusse, wo der fischfang reichlich ist». A. Ily módon a *sež*, vog. *sī*, *sei* nevezet is a következő szóval látszik egybefüggőnek.

sēghe (KO.), FO. S. *sei*, *sei* песокъ (homok; homokzátony a folyóban); *Sēghe-pužet* (falu neve); *N'ul-vēlim-sei* тамъ дрались (ott verekedtek; «verekező zátony»). — ÉO. *sei*, *sai*, *sāi* «sand». A. — ÉV. *sei* «homok, iszap».

sēi (FO.) korlát neve a карамъ-ban (?), melyvel az öregeket és fiatalokat elválasztják.

sēghel (S.) сѣнь, láncz. — I. *sēger*, S. *sēgel* «kette». C. — ÉO. *sever* id.

seŋk (S.) világ; I. *saŋk*.

sečvél (S.) слышно (hallik).

sēs sēž, *sessiž* (KO. FO.) slopeць (csapda, kelepcze). — *sēse* «tierfalle». C. — ÉO. *sēs* id. A.

senak (K.) вила (szénavilla). — *senak* id. C.

sent (K.) лыко (hánccsszalag). — I. *sent*, S. *sint* «lindenbast». C. — ÉO. *sēns*, *sēs* «bast». — ÉV. *sās* nyírhéj.

sevēl шея (nyak). — I. *sabet*, S. *sāpel* id. C. — ÉO. *sābēl* «hals, kragen». C. — ÉV. *sip* id.

sēm глазъ (szem); *sēm-kōž* очки, szemgolyó; *kasse unte sēm-kōž* человека видитъ látólik («ember-látó-szem-kő»); *sēm-khulēm* szemöldök; *sēm-jōng* слеза (könny); *sēm-pun*, *sēm-jor-pun* (Jg.) szemszór, szempilla | *uor-jeghuregh-sēmpe-lung* (KO. K.) erdei farkas szemű bálvány | *sēmlež* слѣпой (vak). — *sēm* id. C. — *sēm* id. A. — ÉV. *sam*, LV. *šām*.

sem (S.) сердце (szív); *semeng pelkēm* szívvel való oldalom; *semlež pelkēm* szív nélkül való oldalom. — *sem*, *semm* id. C. — ÉO. *sām* id. — ÉV. *sim*.

selek (VJ.) порохъ (puskapor). — ÉO. *sēla* «schiesspulver»; «or. zelye». A. — S. *siła*, *siła* id.

sižet, *sighet* (VJ. V.) истокъ (patak, csermely); *Jōž-sižet-tōi-emtēr*, *Tož-sighet-emtēr*, *Jōž-sighet*, *Kož-sighet-jōž*, *Okon-s.*, *Ankel-s.* folyónevek (*tož* tó, *kož* kőbálvány, *okon* sebes, gyors, *ankel* levágott fatörzs) | *sižeteng ur* (VJ.) patakos erdő.

siŋk kacsaféle. — *siŋk* eine kleine weisse ente mit weissem schnabel. C. — *siŋk* «anas nigra». A. — ÉV. *sāŋki* турпанъ, anas nigra.

siŋg (K. KO.), S. *süŋg* солнце, nap; isten; *süŋg jingavel* солнце садится (leszáll a nap), *s. kēlvel* с. восходитъ (fölszáll a nap); *jinghat-süŋg-tarom-pelek* a hol a nap lenyugszik (leáldozó nap égtája); *süŋg viču ni* (S.); *singen ül pelék* сторона солнца po

ниже (nap alatti táj); *süng-ül-pélü-jaz* калмык (kalmuk nép); *sing-ül-sayk* (KO.) свѣтъ (nap alatti világ).

si glej (Jg.), KO. FO. *süglej* прячикъ (császármadár). — S. *šiglej*, I. *šudai* «haselhuhn». C. — *šyža voj* «(pfeifentier) haselhuhn»; *šyžem* «pfeifen». A.

soz (KO.) tokhal; I. *sz*.

soz (S. VJ.) кожа (bőr); *estü-mönke sozole* kígyónak bőre; *szče-nogoj* (S.) тѣло (bőr-hús); *siž-sož-körez* menyhal-bőrből való zacskó. — I. *sōz*, *soz*, S. *soz*, *souž* «haut». C. — ÉO. *saž*, *sož* «fell» A. — ÉV. *saw*.

soz, K. *sou* посохъ (támaszkodó bot, az alján rendszeren kari-kával; halászatnál és hóban való járáskor alkalmazzák); *sogho-juž* id.; *sož-purož-lož* az ily bot végén alkalmazott csont. — I. *seu*, S. *sava*, *sova* «stab». — ÉO. *sév*, *sū* «stock, stab». A. — ÉV. *süw-jiw* id.

sozon, *sozom* (VJ.) nyírhéj-edény, melyben a halat tartják; *panana jantem sožen* ezernával varrt s.; *kosvene jantem s.* zelnicehéjjal varrt s.

sožel (FO.), *jink-jeghelt-sožel* vízmerítő чуманъ (nyírhéj-doboz); I. *sožér*.

soj синій (kék?; talán: синица, ezínke; v. ö. *saj*).

sožér (K.) чуманъ (nyírhéj-doboz fedél nélkül).

sosél (FO. V.) ящерица (gyík), melyet a varázsdob kanálán (alkalmaznak s a varázsdobra is festenek).

sober (K. S.) шабуръ — *šabur* «ein mantel, der alltäglich getragen wird». C.

sovažul: *turém s.* горло сирбить (torkom vlmi hangot ad; talán: скрипить).

sovorke béka; I. *saparka*.

soma (VJ.), *soma-jož*, *s. juž* nyírhéj-edény, melyben a gabonát és lisztet tartják.

somentaž, *samentaz* (S.), *sumentaz* fejkendő. — *sōmotlem* «kleiden, anziehen»; *sōmotta-saž* «kleider». A.

sol кишки (belek); *veñ s.* vékony belek, *éné s.* vastag belek. — ÉO. *söl*, *sül* «darm». A. — I. *sūt*, S. *sot* id. C.

*sor*t arasz, *ai-s.* kis arasz. — ÉO. *sörēs*, *sürt* «spanne». A. — ÉV. *tārēs* id.

sök-sök-sök-sőž! hurrah! mikor végződik . . . (talán a medvetor).

söking, *šöking* красивый (szép); *s. nē* szép nő.

sög menyhal; I. *sez*.

sögös кормъ (kormány helye) a csolnakban. — ÉO. *sēvis* «hinterteil eines fahrzeuges». A.

sögum-tüi-mülu-juyk плеченный-конец-острая-шапка-болванъ (váll-hegyi-kucsmás-istenke). — ÉO. *sōžon* «ende». A.

söghumet, I. *summet-juz*; *suzmet* береза (nyírf); *Summet-juz-vos* Berjozov városa; *Suzmet-mughet* березникъ-старица (nyíres-holtág; helynév). — I. *sümet*, S. *sümet* «birke». C. — ÉO. *sümet juz*, *süggét-juz* id. A.

söväös богатуръ-féle (hős), идолъ (bálvány).

sörençi муха (légy). — саранча sáska.

suzém (K. S.) нитка (czérna); *suzém-toxép* (K.) мережный сакъ (czérnából való szákháló), *suzém-pang* (S.) мотокъ нитки (czérna-gombolyag). — *sugom* «zwirn». C. — *sürim*, *sürom* id. A.

suztép (VJ.) orvosság; *suzutuz* (igei alak).

suiž уголъ (szöglet). — ÉO. *suy* «ecke, winkel».

suikam köccégi a két csipőm fáj; *suihal* két oldalán, mint két kő.

sut начальникъ (előljáró). — судъ törvényszék.

susar колонокъ (*mustela sibirica*).

sumentéž (S.) fejkendő; l. *somentaz*.

sulum, *lan-sulum-panne* érből való czérna gombolyaga. —

V. ö. *suzém*.

sur-juz (FO. KO.) szemben az ajtóval, melyen a szentképek vannak (polecz); *jung-sur* azon hely, hol a bálvány áll.

sürém juxtés-lughe öngyilkolás (v. ö. ÉV. ÉO. *sorém* halál; th. «halál jött neki»).

süž, *süghe* menyhal; l. *sež*.

süglej császármadár; l. *siglej*.

süjimsem слюна, nyál. — ÉV. *sallim*- köpni.

sügg nap; l. *sigg*.

süsęzte hurok.

šäkkeltövel (S.) бросаетъ, dobálja; *šäkkinte* бросить (dobja).

šit (K.) еврей (zsidó).

šolung kvöl (VJ.) вранное слово (hazug szó; ? fordítva lesz talán helyes: вѣрное слово, igaz szó; v. ö. ÉV. *söl* igaz; ÉO. *šopalin* «wahrhaftig; adv.» A.).

N

naj (KO., V.) огонь (tűz); *naj-paz* (tűzfi, mythikus név). — *nai* «feuer»; (Obdorsk) «sonne». C. A. — ÉV. *nāj* tűz; nap.

nati (?): *nur-kamčif nati* (S.) szij-ostor, melylyel lovat hajtának.

naraž (S.) крѣпость (vár, erősség), *vqž-n*. vasvár.

nqkkali a magálövő íjjnak végén levő ugrófacska, melyhez a szőr van erősítve.

nqž (VJ.) рѣчка (patak), *Āj-n*. (Kis-p.), *Elle-n*. (Nagy-p.), *Jeré-keng-n*. (Sérinczes p.), *Kočeng-n*. — V. ö. *nož* «ág».

- n q z e j i* pyraetъ (szid, pirongat), *n q z e j l i* id. (frequ).
n q z t i s e m tüsszentettem. — *n a z t e s e m* «niesen». C. — ÉO.
n a z s e m a l e m, *n a z t e n l e m* id. A.
n q m e n (S.) felső, *n q m é l t ü l* felülről; l. *n o k*.
n e g i, *neghi*, *negé* (S.) fehér, *negé-vaz* ezüst, *negi-sém-köz*
 fehér szemgolyó. — I. *n o v a*, S. *nevi*, *nogi* id. C. — ÉO. *na vé*, *nové*,
n o u v a, *n o u v é* id. A.
n e g e r сѣдло (nyereg). — S. *n o g e r* «sattel». C. — ÉV.
n a'irä. id.
n e n k (S.) ливственница (pinus larix, vörösfenyő). — *n ä n k*
 «lärchenbaum». C. — ÉO. *na n k* id. A. — ÉV. *n ä n k* id.
n e n k e n (VJ.) желцина (epe) medvénel.
n e n g (K.), KO. *n i n g*, *n i n g*, S. *n i* баба, жена (asszony, fele-
 ség); *n e n g - x i j e t* (K.) баба; *m a n i n g e m* (KO.) моя жена; *n i n e* (locat.) |
n i n g i n t ö v e l женится (feleséget vesz). — I. *n e n*, S. *ne*, *n i* «weib,
 frau». C. — ÉO. *n ē*, *n e n* id. A. — ÉV. *n ē* id.
n e j начальникъ (tisztviselő) felesége; дѣвица (leányzó,
 leány-asszony); *m e n e j e m*; *k h a n - n e j* (S.). — ÉO. *n a j* «frau». A. —
 ÉV. *n ä j* fejedelemsasszony, *n ä j - ä n k* kisasszony, leányasszony.
n e m имя (név); *j ü n v a n g n e m e* a kard (?) neve, melyet a köl-
 döktartóhoz tesznek (t. i. a gyermek születésekor a köldökzsinórt
 levágják és állandóan őrzik egy nyírhéj-tartóban); *j ü n t e n e m e*
 (VJ.) tűzacskó, melyet a leánynak köldökére akasztanak. — *n e m*
 id. C. — ÉO. *n e m* id. A. — ÉV. *n a m* id.
n e l k i пихта (lúczfenyő). — I. *n á t z a*, S. *n á t k a i* «silber-
 tanne». C.
n e r e - t o n t a тиска (nyírhéj-lepel), melylyel az ágyat betakar-
 ják. — V. ö. *n a r t -*, *n o r t -* teríteni.
n e r e z сабля (szablya, kard). — ÉV. *n a r i* id.
n i (S.) nő; l. *n e n g* | *n i n g i n t ö v e l* házassodik l. u. o.
n i t ä (K.) nyolez; l. *n ü l z*.
n i p i z papír. — I. *n ē b e k*, *n ē b a k*, S. *n i p e k* id. C. — ÉO. *n ē p ä k*,
n e p ä k id. A. — ÉV. *n ē p ä k*.
n i m e l подволока (padlás).
n o z сучье (ág). — S. *n o z*, *n o u z*, I. *n e u* «zweig, ast». C.
n o n (S. KO.), K. *n u n* női szeméremtest; *l o z - n o n* ló-p . . . ;
a y k i n n o n, *a y k e n u n* az anyád, az anyja p . . . (káromkodás); *v e r e -*
k h o s t a - n o n vérhugyozó p . . . (káromkodás). — ÉO. *n ō n* id. C. —
 ÉV. *n ā n* id.
n o m e s умъ (ész), *n o m s e n g k a s s i* okos ember; *n o m e s l -* gon-
 dolkozni. — ÉO. *n o m e s* «gemüt, sinn, verstand». A. — *n a m a s*
 «verstand, gedächtniss», S. *n o m e m*, I. *n u m e m* «sich erinnern». C.
 ÉV. *n a m t* ész, *n a m s -* gondolni.
n o v a вѣкъ (kor), *t e m n o v a* akkor. — ÉO. *n ū p ē t*, *n ū b ē t* «zeit,
 zeitalter». A. — ÉV. *n a t* id.

nor: *put-n.* душка котла (az üsttartó íve).

norém-sas (KO.) колонокъ (mustela sibirica).

nököl (S.), FO. *nökkel* крыльцо (tornác, előszoba).

nöröztuvel, tutung-kirif n. пароходъ бѣжить (a gőzhajó fut). — *nerem, neridem* «laufen». C.

nukk, nuɣpa (S.) въ верхъ (föl, fölfelé); *num* felső, *Num-torom-kat* (KO.), *Num-puɣel* (V.), *Tqrom-kat-numpe-p.* (S., helynevek); *num* (voɣ) déli (szél); *num-terem-junɣ* (bálványnév); *num pölöghne* (S.) выше (feljebb), *nqmen* felső, *nqméltül* (S.) съ верху (felülről).

nugititoɣ (S.) качайте (himbálgatók, mozgatók). — *noɣattem, nojesem* «schaukeln». C. — ÉO. *noɣallalem, noɣtaleɣ, noɣaltlem* «rühren, bewegen, schwanken». — ÉV. *nqut*, LV. *nout* id.

nung (S.) ты (te), *nunɣe* тебѣ (neked), *nungneme* себѣ (magadnak). — *ney* id. C.

nuij (K.) сукно (posztó); (Jg.) ruhaféle gyönggyel; *käveng nuɣ* (K.) fekete gyönggyekkel kivarrott női ruha, melyet esküvőn vesznek föl. — *nui* «tuch». C. — ÉO. *noi, nui* id. A.

nüi-tin (VJ.) рубль (rubel).

nür (K.) gerenda; ruhaakasztó az ágyak fölött és a tűzhely előtt. — ÉV. *nor, nqɣ* gerenda.

nürqɣ (KO. K.) башмаки (cipő). — *nir* «stiefel». C. — ÉV. *närä* id.

nürméltéssim (S.) пехнулъ (taszítottam, böktem). — ÉV. *narit* id.

nürreç: *tqrom jenkélte n.* кругомъ ходить (körüljár), mindenféle világot смотpить (néz; talán = *vog. nurris kinsi*, azaz bosszuját világszerte kereső lovagféle).

N'

naɣel-khəttel (VJ.) rövid nap; *n. kh. iki* a legrövidebb napok hónapja.

nań (K.), *nen* хлѣбъ (kenyér), *nań-pélɣ* (S.) félkenyér, *nań-pul*, S. *pul-n.*, сухарь (kétszersült kenyér, teasütemény); *kugr-nen* печенный хлѣбъ (sült kenyér), *tér-nen* лепешка (lepény); *nen-ives* a fa neve, melyre a kenyeret huzzák. — *nań* id. C. — ÉO. *nań* id. — ÉV. *nań* id.

nal (S. VJ.), KO. *nql*, K. *nqt* 1) стрѣла (nyíl); 2) пуля (puskagolyó); *kunɣing nqt* horgos nyíl, *nal taténte sayle* puskagolyó öntésre szolgáló fakanál; *nál-čayte-loɣ* козонъ (játékcson, melyre nyilat vetnek); *nal-véɣi* nyilnyél, черенъ; — I. *not*, S. *nal* id. C. — ÉO. *nol* id. — ÉV. *nál* id.

ńale (K.) ложка (kanál). — *ńala* id. C. — ЁО. *ńali* id. A. — ЁВ. *ńāli*.

ńare (K.) nedves; l. *ńerēx*.

ńarit-juz (K.) таль (homokfüzfa). — I. *ńarša*, S. *ńarse* «sandweide». C. — ЁО. *ńorsa*, *ńorsi* id.

ńql (KO.) nyíl: l. *ńal*.

ńqrēm (KO.), FO. S. *ńorēm* болото (láp, mocsár); N'qrēm-vuqč Narym városa; *ńqrēm-iz* (KO. K.) болото-медвѣдь (mocsári öreg, medve) — *ńorom* «sumpf, morast». C. — ЁО. *ńorim*, *ńūrēm*, *ńarēm* «morast». A. — ЁВ. *ńūrēm* rét.

ńqrēm jaz, *ńorēm-j*. (VJ.) osztják-szamojéd; így nevezik a vasszjugani osztjakok az alvidékieket; *Es-tüi-ńqrēm-jaz* Ob-felvidéki n. nép.

ńeorim (K.), *xo-j-ń*. ребята (gyermek). — I. *ńaurem*, S. *ńeurem* «jung». C. — ЁО. *ńauram*, *ńaurēm*, *ńavērem* «kind», *xo-ń*. «knahe». A. — ЁВ. *ńaurēm* gyermek.

ńeņęe (K. S.) племянница (unoka-nőtestvér). — I. *ńeņa*, S. *ńeņi* «jüngere schwester». C. — ЁО. *ńaņņa* «nichte». A.

N'em ńan I. Демянскъ városa.

ńēle, *ńile* (S.), K. *ńetā* négy; *ńēlmētē*, *ńēlmetēx* negyedik; *ńile-jōyux* negyven. *ńēle-jōrg-ej* negyvenegy, *ńilepe* negyedszer. — I. *ńēda*, *ńēta*, *ńet*, S. *ńēla*, *ńēla* id. C.

ńēlēm языкъ (nyelv). — I. *ńādam*, *ńādem*, S. *ńālēm* id. C. — ЁО. *ńālēm* id. — ЁВ. *ńēlm* id.

ńel- falni, *ńelte juyk* hét napig madarat faló bálvány. — *ńettem* «verschlucken». C. — ЁО. *ńēllem* «fressen, verschlingen». A. — ЁВ. *ńaluj*- nyelni.

ńērēm, *ńiřem* (KO. S.) vessző, пруть, melylyel büntetnek. — *ńerem* «ruthē». C.

ńerimtesim, *ńiřimtesim* (S.) черкнулъ loxam (lovam meglegintettem). — ЁО. *ńerimale*m «einmal streichen». A.

ńerēx, *ńerēng*, K. *ńare* 1) сырой (nedves), *ńerēx neņę* nedves vörös fenyő, *ń. juz n. fa*. — 2) meztelen: *ńerēx kure mēnlem* mezítláb megyek, *ńerēx-ūmēl-takei* голой ногой (mezítláb...); — 3) зеленый (zöld), *ń. pam* (zöld fű). — *ńara* «bloss, nackt». C. — ЁО. *ńāra*, *ńār* «feucht, nass, roh; nackt, bloss». A. — ЁВ. *ńār* id.

ńighēl-khalip (KO. K.) лѣтучая выдра (rőpülő vidra).

ńiņę (KO.) nő; l. *neņę*.

ńiņę (Jg.) червь (féreg, nyű). — *ńiņk* «made» C. — ЁО. *ńēņk*, *ńēņk-voj* «wurm, motte» A. — ЁВ. *ńiņk* id.

ńimpe (K.) vízi, hosszú zöld levelű növény. — V. ö. *ńambal* «schlamm». C.

ńiř (Jg.) погавица (? czipő). — L. *ńiřqč*.

ńiř (K.), S. *ńiř*, Jg. *ńiř* ремень (szíj); rénbőrből készült gyeplő; *ńiř-vaj* (Jg.) gyeplőszár; *ńiř-kamčif* (S.) ремень-тычка

(szij-ösztönző), melylyel a lovat hajtják; *nuring amtu* (S.) szíjjal felakasztott böleső; *käring n.*, *S. pašneng n.* gyönggyel beszegett bőrgyeplő. — *nür* «riemen». C.

n i r e m vessző; l. *nérém*.

n o x (KO.), VJ. *nux* лось (jávor); *torom-nox* божий лось (égi jávor, gönczöltszekér; *jevet-pögel-nux-junk-valax* hét-рядовъ (szeres) . . . emberi külsejű, ott él, hol az égen a morokъ (felhő) megy, kicsiny mint egy vorobей (veréb), szellőn repül (v. ö. vogul *Tqulin Paskér*); *ortélpente nuxi-çat*, *neilpente n.* ç.: *ort* хозяинъ (gazda), *nuxi-çat* пташка-изба (madárszoba); *noçe-neng-ik-entér* (jávor-nő-férfi-folyocska). — *S. nox*, *noux* «elentier». S.

noghej, *noçej* (S. KO.) мясо (hús), *jelu n.* friss hús; *sqçe-noghej* (S.) тѣло (test, «bőr-hús»). — *S. nōgoj*, I. *nōgo*, *nōga* id. — ÉO. *nōga*, *nōgi* «fleisch, körper». A. — EV. *nqul* hús.

n o ç è s, *n o ç o s* (KO.), FO. Jg. V. *nuxes* соболю (nyuszt); *nuxes-morèç* калина (*viburnum opulus*) bogója; *N'uxès-jax*, *N'oxseng-jüçe* (folyónevek); *N'uxès-poteng joghon* nyusztganéjos folyó. — *nogos* id. C. — ÉO. *nōços*, *nōçes*, *nōçes* id. A. — EV. *nōys* id.

nōzor строгать (faragni, gyalulni). — I. *nōçrem*, S. *nōgrem* «schnitzen». C. — *nōçorlem* «hobeln, schnitzeln». A.

n o l, S. *nul* ноль (orr). — I. *not*, *nat*, S. *nol* id. — ÉO. *nol* id. — EV. *nol* id.

n o l è ç: *Kögh-n.* Ural, magas мысъ (hegyfok). — V. ö. *nol*.

n o l l u, *tarom-n.* (KO.) присяга (eskü). — ÉO. *noltlem* «schwören, fluchen». A. — EV. *nuli* eskü.

n o r è m mocsár; l. *ngrém*.

n o r è m-jax osztják-szamojéd; l. *ngrém*.

n ö η k nyári madár, (?) fürj.

n u l (S.) orr; l. *nol*.

n u l: *min nul* (S.) мы вместе (mi együtt), *nul-vël velt* дракъ (egymással verekesznek), *nul-löghewelt* соръ (egymással pörlekesznek), *nul kafeftal* бракъ (házasodnak). — ÉO. *nula* «gegenseitig, gegeneinander», *nul-vëllem* «einander schlagen, sich schlagen». A. — KV. *nouté* egymásközt.

n u r-jent пожъ (rozs).

n ü l a ç (KO.), K. *nütä* nyolecz, *nül-sat* nyoleczvan, *nül-sat-örg-ej* nyoleczvanegy, *nülkamètë* nyoleczadik. — S. *nigelaç*, I. *nüt*, *nüda* id. — EV. *nol-lou* id.

n ü r, *nür* szij; gyeplő; l. *nür*.

n ü r чирокъ, kacsaféle (anas querquedula).

P

p a-ku (S.) посторонный (idegen). — S. *pa*, I. *peg* «ein fremder, ein anderer». C. — ÉO. *pa* «anderer; und, auch; noch, wieder;» *pa mü* «fremdes land». A.

p a k a бабка ujj-iz. — V. ö. *páke* «puppe». C. — orosz: бабка, bokacsont-láb, melyre dobálva játszanak (бабки-játék).

p a ʒ (S.) fiú; l. *pəʒ*.

p a ʒ e l-pítte talp. — *pāʒ* «sohle». C.

p a ʒ l i n g (K.) мячикъ, melylyel a gyermekek játszanak (labda); *teŋkér-paʒlèng jirnäs* (vállgombos-ing).

p a n g, Jg. *panga* 1) мухоморъ (agaricus muscarius, légyölő galócza); 2) пупа (пупавка, anthemis tinctoria, ökörszemfű). — ÉO. *ponʒ* «schwamm, fliegenschwamm». A. — ÉV. *pānʒ* légyölő galócza.

p a ŋ k é l-nuŋket спина-лопатка-середка (váll-lapocza; az utótagn nyilván: «felrész»). — ÉO. *pongém-lu* «schulterblatt». A. — PV. *pongwél* lapoczka.

p a j осина (nyárfa). — S. *pai*, I. *poi* id. C.

p a j (K.) громъ (mennydörgés). — *pai* «donner». C. — ÉO. *pai* «wolke, gewitter», *pai-ñol* «donnerkeil». A.

p a j (S.) halom, *Pojer-p.* (helynév); l. *pej*.

p a j t e k (Jg.), KO. *pajtig*, K. *pojtek* куропатка (nyírfajd). — I. *paidek*, S. *paitek* «schneehuhn» C. — ÉO. *poitek* «lagopus alba». A.

p a č e n g-jüze чебакъ-folyó (чебакъ = csabakhal, konczer), *pəči* szárított hal. — *paʒa* «getrockneter hecht»; osztják-szamojéd *peča* «hecht». C.

p a t-, VJ. *pial*- замерзать (fagyni), *As-patta-iki* (KO.) Ob-befagyó hónap, *pialteu-iki* (VJ.) fagyó hónap, midőn a jég a folyón megáll, *me patnēm* я замерзнулъ (megfagytam) | *patēil* осень (ősz; tkp. fagy). — I. *pōtājem*, S. *pūtōjem* id. — ÉO. *potlem* id. A. — ÉV. *pōt*-id.

p a t n ē черезъ (múlva); előtt (?): *jēvēt khatēl patnē* hét nap múlva, *kimtek al p.* a két év előtt, *khulmēt al p.* három év előtt.

p a s, S. K. *pos* рукавица (kesztyű); *kävīng p.* gyöngyös kesztyű. — S. *pās*, I. *pōs* id. C. — ÉO. *pōs* «lederner fausthandschuh». A. — ÉV. *pāssä* id.

p a s-juʒ (K.) мѣтка (jegyfa). — S. *pās* «zeichen». C. — ÉO. *pos* id. — ÉV. *pās* id.

p a s a r-ni (KO.) гулящая дѣвка (kicsapongó nő). — ÉV. *pāsēr*.

p a s ēl (S.), KO. *pəsēl*, K. *post* протокъ (folyóér), *Jozon-post* (vznév). — S. *pāsāl*, I. *past* «ein krummer flussarm». C. — ÉO. *posēl* «seitenarm eines flusses». A. — ÉV. *pōsāl* id.

p a š n ē ŋ g nīr (K. S.) gyöngyös czipő.

p a n (K.) песокъ (homok). — *pān* «sand». C. — ÉO. *pan* «sandbank od. untiefe stelle in einem flusse». A.

p a n-p a n e-jaʒ (KO.) tunguz.

p a n-pot (V.) orvosság.

pan nē, *panē*, K. *pqn* пряжа (fonal, czérna), *lan-sulum-panné* (S.) rén-in-czérna; *panana jantēm soxén* (inczérnával varrt nyír-héj-haltartó) | *panēng juχ* домбра (tambura; tkr. «húros fa» = ÉV. *tāniy jiw*, hárfa). — I. *pan*, S. *panna* «saite». C. — ÉO. *pona* id. A.

pan- (KO.): *köt panvelt* руку тамгой приложить (bélyegűl kezet tesznek reá). — *panem* «legen». C. — ÉO. *ponlem* id. — ÉV. *pin-* id.

pam, K. *pum* трава, (fű), сѣно (széna); *kunže-pam* (VJ.) щощенная трава («fésűfű»); *khandēχ-p.* vékony levelű, kicsiny fű, belső bajban orvosságul használják; *pam jozente tege* покосъ, szénakaszáló hely; *pēste pum* осока (sás, tkr. «hegyes fű»); *lip-tēng pum* parti magas levelű fű. — S. *pōm*, I. *pūm* «gras». C. — ÉO. *pum* id. A. — ÉV. *pum* id.

pal (K.) конье-féle (kórja), mindkét oldala éles; — nagy kés.

pare (FO.), KO. *pari* пиръ (lakoma), поминка (tor), свадьба (lakodalom), *jyχ-vērēm p.* (S. KO.) medvetor, *taromme pare vērili* istennek lakomát ad, *jyχ-junke pare vērili* a vízi istenkének ad lakomát; *parēlta* emlék a holtaknak, melyet a temetést követő harmadik napon tartanak. — ÉO. *pori* «unblutiges opfer; gast-mahl». A. — ÉO. *puri* ételáldozat.

pqu (K), FO. *pōke* шипка (fenyőtoboz); I. *peghu*.

pagēlēχ брюхо (has). — ÉO. *poχel*, *poχoχ* «rumpf». A.

paχ (K. KO. S.), VJ. *paχ* сынъ (fiú). — *naj-paχ*, *khan-p.*, *torom-paχ*. | *vutē-paχ* forgósziel. — *poχ*, *paχ* «knabe, sohn». C. — ÉO. *poχ* id. — ÉV. *pī*.

pa jti g (KO.) nyírfajd; I. *pa jtek*.

pa jpet: *vit-p.* (K.) вершина (forrásvidék), *Paipēt-jāχa* (pataknev).

pa η η g (S.), *suymē-p.* мотокъ нитки (czérnagombolyag). — *pōη* «knäuel». C. — ÉO. *paηgī*, *paηηa* id. A.

pa čē bolha; I. *počē*.

pa čē i szárított hal; I. *pačēng*.

pa t-: *tol patsom* (S.) отъ туль убіжалъ (onnan elfutottam).

pa sē l (K. KO.) folyóér; I. *pasēl*.

pqn (K.) fonal; I. *panné*.

pan ži i: *polen-paηži-juχ*; az a fa, a melyhez a fonal erősítve van; v. ö. *punttem* «zwirnen». C. — ÉO. *ponllaem* id. A.

pa lū запоръ (vízrekesz)-féle.

pa rne era (boszorkány), a bogatur прислуженица-(szolgáló)-ja; hét testvér (van ilyen); *pa rninghet* (plur.). — ÉV. *por-nē* id.

pe ert (Jg.) deszka; I. *pert*.

pēk на узду (узда = zabla).

peghu (I.) medve-szív. — ÉV. *pākw* «fenyő to-

boz» és «medveszív». — I. *pou*, S. *peuz*, *paux* «tannenzapfen». — L. *pau*.

pēghēl- (S.) ковать (kovácsolni), *pēghēlēm vaḡle*. — *pārēlēm*, *pāillem* «hammern, schmieden». A.

pej (K.) остров (sziget); *Voš-pej* городокъ въ середкѣ ямы (mélyedés közepén álló város), helynév; *Pejīng emtēr* (szigetes folyóeska), островка, a folyó közepén szigetke; *Pej-ime* островка-старуха (Sziget-anya). — *pai* «waldinsel». C.

pej (K.) петокъ (folyóér); *eleng-jengēl-pejil-wil*.

pengh, VJ. *pōḡk*, V. *pūḡk* рябчикъ (fogolymadár); *pōḡk-pisliḡ* (VJ.) síp a fogolymadár hívására.

peta: *p. vol ike* (FO. KO.) midőn a medvetor alkalmával a medvéhez mennek, mielőtt a füle alatt megcsókolnák, e szavakat mondják. — L. *pōle*.

pētē vég; I. *pité*.

pētēḡ (K. J.) felhő; I. *peleḡ*.

pētṭu черканъ, слопецъ (csapda).

pēsen (K.), FO. *pisan*; K. *tāvitā p. stol* (evőasztal), *om-sitā p. стул* (ülőasztal). — *pesan*, *pesen* «tisch». C. — ÉO. *pasan* «schemel, tisch». A. — ÉV. *pasän* «asztal».

pēste, *p. pum* осока (sás). — *peste* «scharf». C. — ÉO. *pasta*, *pasti* id. A.

pēnt (K.) дорoga (út). — ÉO. *pant* «spur, weg». A.

pēl, *pōl* fül; *pōlēḡ siket*. — S. *pel*, I. *pet* id. C. — ÉO. *pal* id. A. — ÉV. *pāl* id.

pēle яръ, гора (meredek part, hegy).

pēlēḡ (S.), KO. K. *pelek* 1) сторона (oldal, táj), *tim pēlēḡ ezen táj*, *ül pelek* по ниже (alvidéki táj); — 2) fél; *ían p. fél kenyér*; *pēlkēm*, *pēlkel*. — *pēlek* «hálftē, seite». C. — ÉO. *pēlak*, *pēlek* id. A. — ÉV. *pāl* id.

pēlēḡ (VJ.) гнѣздо (fészek); *kurroḡ p. id.* — I. *pīt*, S. *pet* «vogelnest». C. — ÉV. *piti* id.

pēlēḡ, I. K. *petēḡ* облако (felhő); *negēi pēlēḡ* fehér f., *pūghūtē p. fekete f.* — S. *pēlēḡ*, I. *pēteḡ* id. — ÉO. *pālēḡ* «gewitter, gewitterwolke». A.

pēlet, *pōlet* постъ (termet): *nerēḡ pelet joḡēr* vas szablyája akkora, mint termete. — ÉO. *pālat* «höhe, gröösse», *pāl* «hoch». A. — v. ö. ÉV. *palit* nagyságú, hosszúságú.

pēlēm ajak; *nim p.* felső a., *ül p.* alsó a. — I. *petem*, S. *peleḡ* id. C. — ÉV. *pītēm* id.

pēlēm- паутъ (bögölylég). — *pēdem* «bremse». C. — ÉV. *palm* id.

pēlm-: *pēlmū* (S.) боимся (félünk), *pēlmēḡen*. — I. *pedem*, *pōdem*, S. *pēlem* «fürchten». C. — ÉO. *pāllem* id. A. — ÉV. *pil-* id.

pēr пепель (hamu).

pert, Jg. *peurt*, FO. *pöür*, VJ. *pöžer*, K. *pöžert* доска (deszka); рубленной дѣсь (ácsolt fa, gerenda); *pöür-kat* (FO.), *pöžer-kat* (VJ.); *peur-kat* (S.) gerendából épített ház tűzhellyel; *kat-pöžert* gerenda; — *čuč-pert* (FO.) az a deszka a földi házban, melyen feküsznek — I. *pāgart*, S. *pōžert*, *pēvert* «balken». C. — ÉO. *pairt* «bauholz, balken». A. — EV. *pārt* deszka.

perna (K.), *pirne* крестъ (kereszt); *perna-topes* (K.) a kereszt-tartó polcz; *perna-piget* (K.) гайтанъ (zsinór), a mellen alkalmazott gyöngyös kereszttel (a végzetre nézve P. jegyzete: «olyan féle, mintha»; v. ö. vog. *māterpūt* valamifélék); *pirneng ku* крещенный (keresztény) | *pirneli* бору молится (istenhez imádkozik, tkr. «keresztet vet»), *torma pirnelēs*, *mōghe az pyukeles* бору молился, землѣ клянился (istenhez imádkozott, a földhöz fejet hajtott). — I. *perna*, S. *pirne* «kreuz». C. — ÉO. *perna* id. — EV. *pěrnä* id.

piab- (VJ.) fagyni: I. *pat-*

pinge (?) nagy szárított hal. — V. ö. *peṇaš* «hecht». C.

pič (S.) ляшка (csípő): — ÉO. *peš* «hüfte». — EV. *pěš* id.

pit (K.) перевѣсъ (lúd- és réczefogó, fákra feszített nagy függő háló). — ÉO. *pil*, *pilt*, *pilot* id. A. — EV. *patēs* id.

pislip (VJ.): *pōyk-p.* fogolymadár-hivogató sip.

pit (S.): *ile pitvén* въ передѣ будемъ (elől lesz), *pitvel* будетъ (lesz), *junka pitēs* a bálványnak досталось (jutott); *tarom pittem* жан istentől bocsátott (juttatott) ezár. — ÉO. *pittem* «fallen; eintreten, anfangen; zufallen, zu teil werden». — EV. *pat-* id.

pita (K. Jg.), S. *pite*, I. *pète* конецъ (vég); *Lar-pite-pužet* сорь-végi-falu; *Pita-p.* послѣдний (utolsó falu); *pažel-pittē* talp. — I. *pete*, *pede*, S. *pite* «grund, boden». C. — EV. *patit* vég, *la'il pattä* talp.

pit «alsó végtag».

pisan (FO.) szék; I. *pesen*.

pistonnoj matax (K.) puska.

pil (KO.) товарищъ (társ) — ÉO. *pil* «gesellschaft, gefolge; gesellschafter, freund». A.

pilingē мошка (apró csipő légy). — S. *pilgi*, I. *petnai* «mücke». C. — ÉO. *pelēṇa* id. A.

pilixtali (KO.) мѣна (csere; cserélget). — *pelžem*, *pelesem* «tauschen». C. — ÉO. *pāltalem* id. — EV. *pěnt-* id.

pirne kereszt; I. *perna*.

požē, *pužē* говно (ganéj, szar), *kos-pužē* id. — *pak*, *pač* id. — EV. *požt* id.

požer, VJ. *pōgher* дутка (fűszár), nyersen eszik; *Požer-pai* (K.) sziget neve; *sarneng požer* arany-дутка. — EV. *pori'* fűszár.

požilem-: *sar požilemte važ* шуку тыкають (csuka-dug-

dosó) острогъ (kaloda). — *poxtem* «stossen». C. — *pōxollēm*, *pōxol-malem* id. A. — *pūxt-*, *pūxtēm-* id.

poxtloŋk (VJ.), *puxlōng*, *puklēng* пупъ (köldök), *puklēng-enki* пупъ-баба (bába). — *puklaŋ*, *pukley* «nabel». C. — ÉO. *pūkēn* id. — ÉV. *puxñi* id.

poj-karek sark. — *pui* «der hintere teil»; *pui-tōgot* «vogel-schwanz». C. — L. *pui*.

pojer (KO.) богатырь (hős). — *pajar* «herr» C. — ÉV. *pājēr* úr.

pojtek (K.) nyírfajd; l. *pajtek*.

poč tarkó, *poč-lat* a nyak hátsó részén levő яма (gödör).

počče, *pače* (V.) блошка (bolha). — Votják *pič* id.

pot, V. *poŋka* говно (gánéj); *N'uzos-poteng-jogon-ēmter*.

pot (V. Jg.): *pan-p.* orvosság; v. ö. *porton*.

pos (K.) varsa-faj (l. Ethnogr. IV, 307.). — ÉV. *pös*.

pos (K.) kesztyű; l. *pas*.

post (K.) folyóér; l. *pasël*.

pōn, *pon* (S. KO.), K. *pun* морда (varsa-féle). — ÉO. *pun*, *pon* id. A.

ponēm- пернуть (fingani). — ÉO. *ponimalem* id. — ÉV. *ponim-* id.

polēz, *polčaz* takony; *polkēm toxojevšim* taknyomat kivettem; *khāl-polčaz* köp. — *palaz* «speichel». C. — ÉO. *poloz* «kehricht, schmutz»; *polsēn* «speichel, rotz». A. — ÉV. *polēz* takony, köp.

polēn, *polon* (KO. FO.) крапива (csalán); *polēn-paŋži-juž* az a fá, melyhez a fonal erősítve van. — ÉO. *polēn* «brennnessel; hanf». A. — I. *pūden*, S. *pōlen*, *pōlen* id. — ÉO. *ponāl* kender.

porōs disznó. — I. *pūraš*, *pūreš*, S. *pōres* id. — ÉO. *pōrēs*, *pūrēs* id. — ÉV. *porēs* id.

porol, VJ. *porol* пешня (jégtörő vas) és medve-зубъ (fog).

porka-juž (V.) курево (füstölő).

porton (ÉO.) orvosság. — *pordon*, *portun* «arznei, gift». A. — L. *pot*.

pors-pünter (V.) összeaprózott füstölt száraz hal. — (P. orosz szónak is írja a порецъ-ot, mely=*püt*; l. alább.)

pōulōž-lož hátgerincz.

pōur (FO.) gerenda, deszka; l. *pert*.

pōke (FO.) fenyőtoboz; l. *pau*.

pōgel: *jevēt-pōgel-ñuž-juŋk* hét-рядовъ (-szeres)-repülő-istenke | *pūzer* (S.) рядъ.

pōž pčyŋka (patak, folyócska), melyben nincsen hal; *Elle-pōž-ēmter* (VJ.), *Kož-sighet-pōž* (Hosszú-patak . . .).

pōžēr (VJ.), K. *pōžért* gerenda; l. *pert*.

pōgh (S.) bunkósnyíl; l. *puz*.

pöghe (Jg.) kovácsfújtató menyhal-bórból. — I. *pūem*, S. *pōgem* «blasen, aufblähen». C. — ÉO. *poltlēm*, *poltalēm* «anblasen, aufblasen». — ÉV. *pūw*-fűni.

pögher (VJ.) fűszár; I. *pozēr*.

pöghöte, *pögite*, *püzte*, *pöghöteghe*, S. *püghëtüi*; *püghüte* черной (fekete); *p. köz* f. *kő*; *p. jēng* f. *víz* | *pöteglēm* kat KO. (S.) fekete ház, каталашка, бörtön. — *pegda*, *pegde* «schwarz». C. — ÉO. *pita*, *piti*, *puti*, *pudi* id. A. — ÉV. *pānk* korom, piszok.

pönk fogolymadár; I. *pengh*.

pōng, *pōnk* зубъ (fog); *em p.* szemfog, *vūñor-p.* metszőfog; *pōnkēng* fogas. — I. *penk*, S. *pañk* id. C. — ÉO. *penk* id. A. — ÉV. *puñk* id.

pöcke, *pücke* пу́жье (fegyver, puska); *jüt-kar-pöcken* ujjával lövő fegyver, revolver. — ÉO. *poškan*, *puškan* «büchse, flinte». A. — KV. *peskēn* id.

pöt (K.): *p-rep* magas hegy.

pöteglēm kat (S. KO.) бörtön; I. *pöghöte*.

pöte (Jg.) köszöntés találkozáskor. — *peta*, *peda* «grussformel». C. — ÉV. *pašā* id.

pönök: *čuči-p.* csecsbimbó, *ñuž-p.* jávor-ajak.

pömeł-, *pöml-*: *me pömluim* izzadok, *pömellēm* izzadság, veríték, снотѣль. — I. *pem*, S. *pom* «badstübendampf»; *pemdem* «heiss werden». C. — ÉO. *pam* «hitze, heisser dampf». A.

pöl fül; *pöllež* süket; I. *pél*.

pölet termet; I. *pelet*.

pöre (S.) lakoma, tor; I. *pare*.

puklēng köldök; I. *pozlonk*.

puk (VJ.) тамаръ (bunkós nyíl), *anghet-puž* szarvból való bunkós nyíl; *pücke-ležte-puž* puskalövő . . .; *pöghel* (S.), VJ. *puğhēs* тамаръ; *puğhēs-jožēl* тамарный лукъ (ily nyílhoz való íjj).

pužé ganéj; I. *pozé*.

pužēt (K. I.), KO. *pužēl*, *puwēl*, VJ. *pozēl*, Jg. *pužēls*, V. *pužēl* falu. — I. *pōgot*, S. *pūgol* id. C. — ÉO. *pōřol* id. A. — ÉV. *paul*.

puğhes (VJ.) bunkós nyíl; I. *puž*.

pužēs vasból való bálvány=*pej-ime*, *juñk tette pužes*, *tarom tette pužes*, *tarom-p.*, *juñk-p.* Samarova környékén божья мать (istenek anyja), ki a дьяволъ-okat (ördögöket) csinálja (szüli); magas hegyen lakik, melyre nem lehet fölmenni.

pužēl пазуха (kebel). — *pōgos* «busen». C. — ÉO. *pōřol* id. A. — ÉV. *pūti* id.

pužēlum pofa, *p-lož* pofacsont. — I. *pōžtam*, S. *pūgodem* «wange». C. — ÉV. *pajt* id.

puñgēl край (szél, táj), *taras-p.* tenger tája. — I. *puñgat*, S. *poñal* «seite». C. — ÉO. *pūñgēl*, *puñgēl* id. — ÉV. *pāl* id.

puj жона (segg). — *puj* «der hintere teil». — ÉV. *puj* id. — L. *poj*.

put (S. K.), *put-vaʒ* котель (üst); *put-nor* думка котла (az üst tartó iva), *put-juʒ* (FO. KO.) az üst tartására szolgáló kétlábú állvány, vízszintes keresztfájával; *put-liʒ* (FO. KO.) a lelógó kampos fa, melyre az üstöt ráakasztják; *put-liv* a faállvány, melyre a világító *coʒna-t* (fenyőszilánkot) teszik (sic!). — *put* id. C. — ÉO. *put* id. — ÉV. *püt* id.

pus (K.) рѣмето (rosta) nyírhéj-háncsból. — *pus* «sieb». C.

pun (K.) varsa-féle; l. *pon*.

pun (V. Jg. FO. KO.) шерсть (szőr), *punəng* nur rénbőrből való szőrös sző; *sem-pun* (V. Jg.) szemszőr; *punung ka* (KO.) волкъ (farkas). — *pün* «wolle», *pūnaŋ ku* «wolf». C. — ÉO. *pun* «tierhaar, wolle; feder». A. — ÉV. *pun* id.

pupi (S. Jg. KO.) медвѣдь (medve), *kuj-p.*, *nəng-p.* — ÉO. *pube* id. A. — ÉV. *pupi* bálványszellem, istenke.

pum (K.) fű; l. *pam*.

pumtaʒte (K.) надо (szükséges, kell). — (Aligha helyes fordítás.)

pulli (S.) szerszám, melylyel a jeget a lábbeliről lekaparják. — *pili* «spaten» C.

pur (K. FO.) шило (árr), напарье (forgató készülékkel ellátott fűrő). — *por*, *par* «bohrer». C. — ÉO. *por* id.

purkē (S.) дымъ (füst), *purkē-wat* бұранъ (fergeteges szél); *nuk puržentēžēn* (S.) вверхъ дымить (fölfele füstölög; a végzet nyilván nem 3. szem.) — v. ö. ÉO. *parʒatlem* «bestäuben». A.

pükkēm enkel гнилой пень (rothadt fatörzs). — *pekem*, *pegem* «verfault, verdorben». C.

püʒte, *püghütē*, *püghetüi* fekete; l. *pöghöte*.

püghel (VJ.) kötél; *van-p.* kézi szánvonó «vállkötél».

püŋk (V.) fogolymadár; l. *peŋg*.

püčke (VJ.) puska; l. *pöcke*.

püt (KO.) félig összeaprózott szárított és füstölt hal, különösen jászkeszeg.

pünter; l. *pors-p.*

püčke пташка (madárka)-féle, *tēleʒ-p.* téli madár, *köling p.* nyári madár.

püčke szeméremtest fiúnál; *püčke morēʒ* землянка (földi eper).

püčeŋg (S.) послѣ (azután, később).

pülke чирокъ (anas querquedula). — ÉO. *pira* anas crecca, *piri* id.

pür (S.): *p. kat* послѣдній домъ (utolsó ház), *pür* v. *kimteke* második; *pürne*, *pürinna*, *pürengne* потомъ (azután). — *pür* «das hintere, vergangene»; *pürna* «hinter, nach, nachher». C.

V

v ā χ- (S.) называть (nevezni); — I. *vāgam*, S. *vāgem* «bitten, herbeirufen, nennen». C. — ÉO. *voχlem* id. — ÉV. *vōw-*

v a χ t e voj змѣй (kígyó).

v a j ē χ, *vajaχ* (S.) зѣрь (állat); *toχēlong v.*, *āj v.* madár — I. *vōje*, S. *vājaχ* id. C. — ÉO. *voj* id. A. — ÉV. *uj* id.

v a c̃ (VJ.), S. KO. *vāc̃*, *vāš*, K. *voš*, FO. *vuač* городъ (város); *Voš* (I.) = Tobolszk; *Vāc̃* (S.) = Szurgut; *Summet-juχ-vos* Березовъ; *Samar-voš* Самарово; *Tumen-vaš* Тюмень; *Nārem-vuač* Нарымъ; *Māt-voš* Нахрачи; *voš-pej* (K.) городокъ (várostrom-halom); *vāc̃ēl-puχēltēl* (S.) юрточно; *vāc̃-joχ-pēle* городокъ a falu végében — S. *voš*, *voč*, I. *vač* «festung, stadt». C. — ÉO. *voš*, *vas* id. A. — ÉV. *ūs* id.

v a t̃ (S.) узкий (keskeny). — *vač* id. C. — *vaš* «eng, schmal, dünn, fein». A.

v a s ē χ, *čoč-vas* része; I. *vesēχ*

v a n-pūghel лямка, a kötél, melylyel a kézi szánt vonszolják; v. ö. *vān* «schulter». C. és ÉV. *va'in-kwali* «váll-kötél», melylyel szánt vonszolnak.

v a n t (KO.) erdő; I. *vānt*.

v a m ē s задъ (fár), segg.

v a l l e (FO. KO.), K. *vālla* emelkedett állvány, melyen alusznak | *vāqāf* вмѣстѣ (együtt) — ÉO. *voł* «stelle, platz». A. — V. ö. *voj*. *vāčē* együtt.

v a r, VJ. *ver*; *vergh* запоръ (nyári halászczege, vízrekesz); *Vergh-At* запорная рѣка (Ob); *Verēng-Jāχēn* (VJ.), *Var-joχon* (folyónév); *var-tūlēs* (KO.), *ver-ike* (VJ.) a folyó elrekesztésének hónapja; *kōreng ver* tokhal-czege — *var* «stromwehre beim lachsfang». C. — ÉV. *āri*, *ārpi* id.

v a r курья (folyóöböl). — ÉV. *ūrej* id.

v a r u касера (?), madár neve.

v a r o-pōnōk az önlövő (vadász-szerszám) valamely része.

v a r a b e j-kali (S.) воробей (veréb).

v a χ желъзо (vas), деньги (pénz); *ēj vāχ*, *jōng v.* (VJ.) egy kopéka, tíz k.; *kan-v.* деньги (pénz); «khán vasa»; *inel-v.* сталь (aczel); *jughe-v.* простое желъзо (egyszerű vas); *nēghē v.* ezüst, *sarīנג neghe v.*, S. *sarīang v.* arany; *jeijem-kič-vāχ* pléh; *kōt-sāq-v.* karperecz; *pēghelēm v.* (S.) kovácsolt vas; *jung vāχ* (K.); *tugu-vāχēl* (VJ.) a medvének hasa («tűzvasa»); *vāχ-naraχ* (S.) крѣпость (vár, erősség); *tārom vāχe* (S.) небо (ég). — *vāχ*, *vāχ* id. C. — ÉO. *voχ*, *oχ* id. A. — ÉV. *vāχ* id.

Vāχ folyó neve; *V. jāχ* az e vidékbeli osztják nép.

v a χ e l тонкой (vékony), *v. julaη* halánték, тонкое мѣсто. — I. *vāgat*, S. *vōgoł* «dünn». C. — ÉV. *vāūtā*, *vouta* id.

vaxsér (K.) заяцъ (nyúl), *v. pos* fehér szőrű nyúlbor-kesztyű. — I. *vaxsar* «fuchs». C. — ÉO. *voxsar, oxsar* «fuchs». A. — ÉV. *qxsér, oxsér* róka; I. *voki*.

vang (S.) пенъ (levágott fatörzs); *v. ö.* ÉV. *āṅkwēl, DO āṅ-kēl* id.

vaj (Jg.), K. *voj* harisnya; *zanjing voj* чулки (tarkán himzett harisnya), *nür-vaj* (Jg.) a rénbőrből készült cipő szára — *vai* «schaft an strümpfen, stiefeln». C. — ÉO. *vai* «ostjakischer stiefel», A. — ÉV. *vāj* id.

vác (KO. E.) város; I. *vac*.

vāt (KO.), FO. *vati*, K. *vot*, FO. *vuat* вѣтеръ (szél); *purkō-vuat* бурянь (fergeteges szél), *rutē-pax* (FO.) forgó szél; *āvēs vōt* (K.) éjszaki szél, *num-v.* déli szél, *jītpering v.* keleti szél. — S. *vāt*, I. *vōt* id. C. — ÉO. *vāt, vōt, vat, vōt* id. A. — ÉO. *vōt* id.

vot (K.) vörös ягода (bogyó).

vaste (K.) sárga; *v. tere* sárga festék. — ÉO. *vosta, vosti* «grün; himmelblau, gelb». A. — *vasta* «grün». C.

vāt (K.), FO. *vant*, K. *vont* I. урманъ, тайга, sűrű rengeteg erdő; *uri-vont* подгоровой лѣсъ (hegytövi erdő), *qur-vant* (K.) magas материкъ (sűrű erdő) — 2. яръ (meredek part). — *vont* «berg, hügel». C. — ÉO. *vōnt, ūnt* «wald; das rechte steile ufer der flüsse». A. — ÉV. *ūnt* erdő.

vānting (FO. KO.), K. *vante* мысъ a folyó forduló helyén levő magas part, folyófok; *oſakēng v.* (FO.) основной мысъ (fenyvessel borított folyófok) — L. *vant*.

vānter (KO.) выдра (vidra). — *vānder* «otter». (C. — ÉO. *vondēr, ondēr* id. A. — ÉV. *vāntērt* id.

valla (K.) alvó hely; I. *valle*.

vārrēs nyári madár, mely a réczét pusztítja. — ÉO. *vorš* «eine art habicht (falco peregrinus ?)». A.

vēj-j venni: *veji* возьми! (vedd!), *vejittēn* возьмите! (vegyétek!). — *vejem* «nehmen» C. — *vilem* id. A. — ÉV. *vaj* id.

veŋgl-: *ēinžukēl kunte veŋglemēn* на колѣнахъ кыда ползать будемъ (ha térden fogsz csúszni). — ÉO. *vaŋkilātem* «kriechen» A. — ÉV. *vāŋk* id.

vēt (K. E.) öt, *vēt-jōŋŋ* ötven, *vēt-jōrg-ej* ötvenegy, *vētmētē*, S. *vētmētēŋ* ötödik, *vētpē* ötször. — *vēt, vētmet* id. C. — EV. *at* id.

vēs, vēs мамента (mamut) vízi állat, mely ha világosságra jön, megdöglik; *v. lox* маментная кость (mamut-esont), *v. muŋēl* мам. махса (?), a víz közelében találják; *Vēs-ime* bálványasszony neve; *Vēsing emtēr, V. tox* (VJ.) víznevek; *Vēs-jax-vont* (helynév), *Vēsŋnēt-jāŋa-Vēsŋnēt-j.* (K.) folyónév (a *vēs* «mamut» szóval magyarázva); *Vēs-junŋk*.

vēs, K. KO. V. *vüs* I. дыра (lyuk); *vüsing keu* lyukas kő. — 2. рана (seb); — 3. оуна (himlő); *vüs-kolēka* (V.) золотуха (gör-

vély, skrofula). — ÉO. *vēsēy* ʒin «blattern», *vēs* «loch». A. — *ves* id. C. — ÉV. *as* lyuk.

vēsēy (VJ.), KO. *vesēy*, *vasēy* утка (kacsa); *vēsēy-maylən* bunkós kacsanyil; *lqn-vēsēy-ike* (VJ.) lúd-récze-(költöző) hónap.

ven, *veñ* (S.) короткой (rövid), узкий (keskeny). — *van* «kurz» C. — ÉO. *van* «kurz, nahe». A. — KV. *ünək* keskeny, KLV. *ünkwä* rövid VJ.

vēnev багоръ (csáklya), téli halászóeszköz, VJ.; *vēne*: *sart-kegerte*. v. шуку хватить багоръ (csuka fogó csáklya). — *venep* «angel». C. — ÉO. *runēp* «schifferhaken». A. — KV. *voḡnēp* horog.

veñem (KO.), *veñe* лицо (arcz); *amp-veñem* собачная рожа (kutyapofa), *tavlanḡ-veñem* паршивая рожа (koszos pofa), káromkodó szólások; *veñem-korr* (KO.) nyírhéjből készült álarcz a medvétánczok alkalmával; *veñem-sale-vaḡ* зеркало (tükör), лицо-видно.; *veñeng-tuḡeleng*; *mōgh-junḡ-veñe*; *veñim-maḡgtiu* полотенцо (törülköző). — *vāñem* «gesicht». A. — ÉO. *vēs*, *vend*, *vēs* «gesicht, schnauze». A. — ÉO. *vēs* szépség (tkp. «arcz»), *vēsiny* szép (tkp. «arczczal való»). — L. *vūñe*.

vēl- убить (ölni), *kali vēlēm ku* (S.) человека убить (embert ölt férfi); *ñul-vēlvelt* дракъ (egymással verekesznek); *jaḡ-vent-junḡ* népet ölő bálványiszellem. — I. *vedem*, S. *vēlem* «fangen». C. — ÉO. *vēllem* «fangen, tödten». A. — ÉV. *al-* id. — L. *vēltēp*.

vele, VJ. *vēlēg* холостой (nőtlen, magánálló), *vele-kēs*, *vele-kassi*, *veleg-ni*, id.; *vēling* маленькой (kicsiny, nyilván: fiatal ember); *vēlēg-juḡēl-ike* (VJ.) жерди (rudak) amint állanak, úgy állanak ezen hónapban a fák az erdőben голой (kopaszon). — I. *vēle*, S. *velleḡ* «einsam, ohne gemahl»; *ḡui-vele* «witwer», *nen-v.* «witwe». C. — ÉO. *vel-ḡo* «unverheirateter mann, junggeselle», *vel-ne* unverheiratetes frauenzimmer». A.

vēlēm мозгъ (velő). — I. *vēdem*, S. *vēlem* «mark». — ÉO. *vēlēm* id. — ÉV. *valēm* id.

vēli олень (rénszarvas), *vēling-jaḡ*; *Kuj-vēli-puḡēl* (hely-név). — I. *veta*, *veda*, S. *vēli*, *vēla* id. C. — ÉO. *vēli*, *vēla*, *vula* id. A.

vēltēp (S.), K. KO. *vēltip* 1. черканъ, слопецъ (erdei vadfogó csapda); — 2. (K.) medve корти (karom); I. *vēl-*

ver, *vergh* nyári halászczege; I. *var*.

vēr- (K. S.) кровь (vér); *ñul-v.* (S.) orrvér; *vēre-khosta-non* (KO.) vérhugyozó p...; a legerősebb káromkodás; *vēreḡg jēr ér*. — *ver* id. C. — ÉO. *vēr* id. — ÉV. *viḡir* = *kēlp* «vörös» (ÉV. *kēlp* egy-szersmind: «vér»).

vēr дѣлать (készíteni, alkotni, csinálni), *pari vērvēlt* пиръ дѣлають (lakomát csinálnak), *tughē-vēte-kōḡ* tűzverő kő, *jij-vērem* *pare* medvének rendezett tor, *mē lusim vērelīm* szakálatmat borotválom (csinálom) | *vērenti* (frequ.) | *jüre vērusatti* прикладъ кла-

дате (áldozatot hozzatok, tegyetek). — *vërem, verem, machen*.
C. — ÉO. *verlem* id. A. — ÉV. *var-* id.

vërta, S. verte verite, K. vürte красной (vörös); *verte tere*
vörös festő fű, *vürte pän fonal, vërta samëtoz v. kendő*. — *verde* id.
C. — ÉO. *vërti*. — L. *vër «vër»*.

veres, löx-v., lox-v. lószőr, *lox-vers-püghel* lószőr-kötél;
muxén-verés lósórény. — *värés* «pferdehaar, schwarz». C. — *varas*
«zweig, laub, rute; strauch; haar». A.

ver á ire m-jux (S.) bokorban termő növény, melynek bogyó-
ját a medve eszi.

verbut obi nyelven *malzud* varsa-féle szerszám (v. ö. *вер-
блюдь* tevé).

vike (S. KO.) *зыпунъ* kaftán (zubzony), ruhaféle. — *vigai*
«oberrock». C. —

vingkel куро́к (puskakakas).

viču, vičing: iki-viču-ni, süng-viču-ni, vičing-ni (S.) | *vič*
voltal (S.) въ оба живутъ (kettesben élnek), *vičtime, vičtime iččeme*
id. — L. *vüč*.

vičeghl-, vüceghl- горить (égni): *vüceghlivel ég, tughe v. a*
tüz ég | *tughe vičimtes* (S.) a tűz fölgyladt — ÉO. *vësétlem* «anzün-
den». A.

vitra: xanting v. (K.) тонникъ (? valami edény féle).

vin a-jöyk вино (pálinka).

vin čiv этакой (efféle); *nul-vër-vinčij-samentax* (S.) orr-vër-
-efféle (t. i. veres) kendő.

vilking pöx (VJ.) kutya, сучка (nősténykutya-kölyök).

viringi (KO.), S. *virni* котець (vejsze). — KV. *vëri*, id. l.
Ethnogr. IV, 307.

vokëj, vokkej, vokkë (KO.) лисица (róka); *torom-vokkei* olyan
mint a лось (gönczöl), de kisebb csillagesoport (? kis gönczöl) |
vokëlay id. — S. *vokai* id. C.

vøj (K.) harisnya; l. *vqj*.

vøj жиръ (zsir, kövérség). — S. *voi* «fett, talg». C. — ÉO.
voi id. A. — ÉV. *vøj* id.

voš (K.) város; l. *vač*.

vont (FO.) rengeteg erdő; l. *vant*.

vol- быть (lenni): *volvël, volvëlt, lesz, lesznek; vačam, vačang*
(S.) былъ (voltam, voltál), *voltal* (S.) живетъ (él, lakik), *volgal,*
völkal (S.) есli будетъ (ha lesz). — S. *vālem, I. ūdem* «leben
sein». C. — ÉO. *vollem, ullem* id. A. — ÉV. *āl-* id.

voloxtq khu bálvány neve, mely mindenfelé néz. — ÉO.
volilem «glänzen». A.

volttof (K.) gyalu. — ÉO. *voltëp* «schabeisen, hobel». A. —
I. *vattap, S. vařtap* id. C.

vòr, uor материкъ (öserdő), боръ (homokos fenyeves, v. nyí-

res), *uor-jéghurég-h-sempe-lung* (KO. K.) erdei farkas szemű bálvány. — ÉO. *vor* «kieferwald». A. — ÉV. *vör* id.

vōrēp (V. Jg.) női szemérem-átkötő rénbőrből. — ÉO. *vōrēp*, *ūrēp* id.

vōs: *lil-vōs* пара, духъ (pára, lehellet).

vuac (FO.) város; l. *vač*.

vuiŋg: *v. kurek* луговой орелъ (réti sas), még nem víznél (?) röpülnek; *v. k. iki* (ezen hónapnak neve) — ÉO. *vēŋ* «morast, tundra». A.

vuŋg feleségem fi- és nőtestvérei engem hívnak így (sógor). — S. *voj*, I. *vej* «schwiegersonn». C. — ÉO. *vej* id. A.

vūχēl- (S.) ereszkedni, leszállani: *ül vūχēlval* внизъ пус-тится (leszáll) pl. lováról, *ül-vūχēllem* (1. sz.). — ÉO. *voχollem* «sich senken, hinabklettern». C. — ÉV. *va'ül-* id.

vüč вообще (általában, egészben): *vüč vüčeghlivel* вообще горить (egészben ég); l. *vič*.

vüčeghl- «égni»; l. *vičeghl-*

vüčetéléŋ: *v. jaχul* зятянутый лукъ (főljazott íj).

vūs (KO. K. V.) lyuk; l. *vēs*.

vūskaŋ tojal (V.): *me v. t.* чесотка (rüh) — *veskaŋ* «jucken, krätze». C. — ÉO. *voskaŋ* «warze»; *vusēŋ-kārēŋ* «mit wunden und schorf bedeckt». A. — L. *vēs* lyuk.

vūñe homlok; a Nagy-Jugán vidékén szidó szó; *vūñiŋg mül* картузная шапка (ernyős sapka); *vūñe-pare* невѣста-пирь, lakodalom. | *vūñor-pōŋg* metszőfog, tkr. «homlokfog», mert a homlok irányában néz. — L. *veñem*, *veñe*.

M.

mak (K.): *m. kat* jurt-féle kis ház.

maχ (KO.) бобръ (hód); *m. juŋk, maχēt-pej-juŋk* hód бугорь... (bálványnév), *Maχēt-voš* (K.) Нахрачи («Hódváros»); *maχ-vēs* бобровой мамонтъ. — *maχ* id. C. — ÉO. *moŋχ*, *moχ*, *moŋk* «maulwurf». A.

maχlén: *vesēχ-m.* (VJ.) réczevadászó bunkós nyíl.

maghē (K.), KO. *meghe*, V. *mōghe* старица (régí vízmeder); *Mōghe-ung-p.* (falunév.) — ÉO. *mīa*, *muvē* «krümmung eines flusses, bug». A.

majtig мыло (szappan). — S. *majtek* id. C. — ÉO. *moitek* id. A. — ÉV. *mojtäk* id.

matōr, VJ. *matur* 1. богатырь (hős); *terēn-kase-m.* — 2. (VJ.) medveszív.

mas (V.) kell; l. *mos*.

mañe (K. S.) племянникъ (unokatestvér). — I. *moña*, *maña*, S. *moñi* «jüngerer bruder». C. — ÉO. *moñe* «neffe». A.

man t', *mantë* сказка (rege, mese). — *mōnt*, *mānt* id. C. —
ÉO. *moíns*, *moš* id. — ÉV. *mōjt* id.

mal ěi лукошко (kosár).

mallaž posël (FO. KO.) olyan старица (régí vízmeder),
melynek vize ki nem szárad.

mar èn (K.), *mērèn* halikra. — *māren* id. C. — KV. *mārèn* id.

mā k (VJ.): *lož-m.* жеребенокъ (csikó), *iz-m.* медвѣженокъ
(medveboos), *mā k-sas* (hölgyemenyét-fiók ?); *sar-mā kél* (VJ.) чука-
машки (csuka-fiók ?), кишки (belek) a medvénél. — I. *mōž*, *mož*,
S. *mōk* «junges tier, ei» C. — ÉV. *māž*, *māži*, *moži* magzat.

mā ž : *me māžlem* nemi közösülést végzek.

mā žgtiu : *veñim-m.* полотенцо (törülköző).

mā ttaž (K.) ружье (fegyver), *pistonnoj m.* pisztoly. — *mat-
taž* «finte». C. — TV. *moltēž* id.

mā laž el вчера (tegnap). — ÉV. *molēž* a minap, KV. *mol-
žať khotēl* tegnap.

me (S.) én, *mene*, *menetj* nekem, *ment* engem | *min ěul* мы
вмѣстѣ *mi* (ketten együtt), *mint* насъ (bennünket) | *mōžg* (S.), K.
mūžg мы (mi) | *mennem*, *menne* (S.) я самъ (magam). — *ma* «ich»,
acc. *mant*, dat. *menem*, *mantem*; dual. nom. *min*, acc. *minat*, *minet*;
plur. *mej*. C. — ÉO. *ma*, plur. *muy* id. A.

me ü (K.) *íar m.* сырой сахаръ (nyers, nedűs cukor). —
mag «honig». C. — ÉO. *ma vè* id. — ÉV. *ma' i* id.

meg hut èk (K. Ig.); *milek* мохтикъ, рыбака (halnév). —
megdež «döbel (cyprinus dobula)». C. — ÉO. *meudan*, *meudēž* eine
art leuciscus». A. — ÉV. *māwēl* héring.

mej- adni: *mejte* (S.) дайте! (adjatok!), *mövel* даётъ (ad),
mëssēm adtam; *majvèllës* подарокъ (? ajándék). — *mejem* id. C. —
ÉO. *mažem* id. — ÉV. *maj-* id.

mejet (K.), *mögel* грудь (mell). — I. *meget*, S. *maugel* id.
C. — ÉO. *megēl*, *mevél*, *meēl* id. A. — ÉV. *ma' il* id.

me è (K.), *möc* a falba vert faszeg, vagy szarv a ruha föl-
akasztására.

mètt è (S.) mi, mely, *mèttè-lika* что-нибудь (valami), *met-
cimpe* hányszor. — *met*, *metta* «welcher, was». — ÉV. *mat*, *matèr*
id. — L. *mughu*.

mess èž, *iz-m.* medve-хвость (fark). — ÉV. *manšik* rénfark.

mèn- (S.), K. *men-* menni; *torom-pož* *meném löž*. — *menem*
id. C. — ÉO. *manžem* id. A. — ÉV. *min-* id.

mēñ (S.) сноха (meny). — *meñ*, *meñež* id. C. — ÉO. *meñ* id.
A. — ÉV. *mañ* id.

mél (VJ.), K. *möt*, FO. *milling*, *miltēžg* глубокий (mély). —
I. *met*, S. *meł* id. — ÉO. *mał* id. — ÉV. *mīl* id.

mēr èn halikra; l. *mārèn*.

m e r e m - e j t q r e m egyetlen isten. — v. ö. ÉV. *marawi ngul'* csupa hús, magy. *merő* hús.

m i g é r, mögér палка (bot). — ÉV. *ma'ir* bunkós bot, sulyok.

m i t (S. KO.): *kan-m.* штраф, плата царю (büntetéspénz); *mitala* наемъ (bér). — *mit* «lohn». C. — ÉO. *mit* «miethe, lohn». A. — ÉV. *mēt* bér.

m i s (S.) корова (tehén); *Mis-uz-jink* (Tehén-fő-víz) folyó-név. — *mīs* id. C. — ÉO. ÉV. *mis* id.

m o s (K.), V. *mas* kell: *mende m.* menni k., *tetej m.* enni k.; *muymas* (V.) что нужно? (mi kell?) — I. *most*, S. *moži*, moči «es ist möglich, nötig». C. — ÉO. *mosta, masta, mostat, mastat* «nötig, lieb». A.

m o n férfit szeme remtest; *mon-jöng* férfitag mag. — ÉO. *mōn* id. — ÉV. *mānā* heregolyó.

m o l - (S.) варить (főzni). — *madem* «kochen». C.

m o r é z bogyó: *nužes-m.* калина (juhar-bogyó), *püčkē-m.* земляника (földi eper). — I. *mūraz*, S. *mōrak*, *mōrenk* «molte-beere». C. — ÉO. *moraz*, *mū-rēz* «erdbeere». — ÉV. *marēz* mocsári, sárga málna.

m o r t é g, mortög egészséges, kinek semmije sem fáj.

m ö g e l mell; I. *mejet*.

m ö g e r bot; I. *miger*.

m ö ħ, S. FO. *mögh* земля (föld); *möghaxti* (S.) на землѣ (a földön); *kollung-m., taltung m.*; *möghe koz*, *möghe vën* (S.) = ÉV. *mātā xasā mā, mātā vāti mā* hosszú, rövid út, föld (a melyet bejártam); *mögh-kat* (V.) földben épített, illetőleg földdel fedett ház; *möze-terén-junk*, *miighi-težé-junk*, *mögh-junk* юрточной дяволъ (föld bálvány, mely a házban áll), *mögh-ime* (FO.) Földanya; *möghe-pej* бугоръ (halom, domb), *mögh-jér* червь, földi giliszta; *möghe-latt* яма (gödör), sír, melybe temetnek. — *mez*, *mēz* «ton, erde». C. — ÉO. *mā, miv, mü, muv* id. A. — ÉV. *mā* id.

m ö g h e l (S. KO.) паи, rész a halászatban.

m ö g h u t é s (S.) качаль (himbálta, lengette).

m ö ħ k, mönkem: *junk*-féle lény, змѣй (kígyó következetesen így fordítva!), *M. sēm-p.* (KO.) свѣтлой протокъ (világos vizű folyóér mellett fekvő falu; tkr. «m. szem»), *m.-sozole* змѣй-кожа (kígyó bőre); *liley m.* (eleven m.); *Junge-möngge-egöt* мясъ (folyófok) neve, *Mönkeme-oghoti* id. — ÉO. *mejk* «waldgeist, teufel». A. — ÉV. *mējkw* id.

m ö ċ ruhaakasztó fa-, vagy szarv-szög; I. *meč*.

m ö r ö ž t e l e m скоро бѣгу (gyorsan futok).

m u ž é t, mughet (KO.) старица (régí vízmeder), протокъ (folyóér); *Suzmet-mughet* березникъ-ст. (nyíres holt ág; helynév); *Mužteng-p.* (falunév).

m u g h u (S.) какой (minő), *m. koz* какое долгое время (mily

sokáig), *mughulëkam* чего-то, micsoda. — S. *muguli* «was», *mugusir* «wie beschaffen». C. — L. *muj*.

muj (V.) что (mi, micsoda): *muj mas* что нужно? (mi kell?). — L. *mughu*.

muchsëng (KO.) моксунъ (coregonus moksun); *m. tülës* e hal jövetelének hónapja. — *moχsan*, *moχsen* id. C. — ÉO. *muχsan*, *muχsëng* id. A. — ÉV. *moχsun* id.

muche (V.), KO. *mughuj* карась (kárászhal). — I. *mōgo*, S. *mūgi* id. C. — K. *muγi* id. A.

muchél, *mughél* печенка (máj). — I. *mūgot*, S. *mūgol*, id. C. — ÉO. *mūgol*, *moγol* id. A. — ÉV. *majt* id.

muchë n-verës lósörény.

muχti (Jg.) сквозь (át, keresztül). — I. *moχta*, S. *mugda* «durch, gerade». C.

muyghuli (FO.) medve-уши (fülek).

muń, *mūń* (VJ. FO.) ящикъ (szekrény), faedény; *témek-m.* (VJ.) табакерка (tubákpikszis).

mulaχtitaχ сулите (igéritek). — V. ö. ÉO. *mułtem* «schwören, fluchen, verfluchen». A.

muruχ: *m. tğrom* цѣлый свѣтъ (az egész világ), *m. khan-mōχ* цѣлое государство (az egész ország).

müčëng khu (S. KO.) воръ (tolvaj).

mül (KO. K.) шапка (sapka), *vüńıng m.* картузь (ernyős s.), *vqχ-m.* vas-s. (sisak?) | *mülloχ* hajadon fővel. — I. *mil*, S. *mül* id. C. — ÉO. *mil* id. — ÉV. *mil* id.

L, L'

lakkë (VJ.) medve lába.

laχél ладонь (tenyér).

laχélës (S.) заходить (bejött). — ÉO. *laχlem*, *loχχlem* «eingehen»; *loγgëm* «eingang». A.

laηge hosszúkás varsafaj az Obvidéken.

lajëχvol (S.) въѣится (függ). — ÉO. *loilem* «hangen, schweben». A.

lat яма (gödör); *poč-lat* a nyak hátsó részén látható gödör. — S. *lāt* «grube». C. — ÉO. *lāt*, *lõt* id. A.

latü joχtës пришесть (megjött). — *lattem* «ausgehen». C.

labas, *lovas* лабазъ, négy lábú hambár. — ÉO. *labas* «speicher». A.

lalëχ (S. FO.)? сушеная щука (száritott csuka).

lalem fejsze; l. *jajem*.

lalempölt (KO.) крадутъ (lopnak); *lalemsuem* грабили меня (megraboltattam), *lalamsëm* loptam; *lalma-ku* (KO.) tolvaj. —

I. *tōtmem*, S. *lutmem* «stehlen». C. — ÉO. *lolēmlem* id. — ÉV. *tūlment-* id.

lar vízáradvány; l. *jar*.

larva (Jg.) garapa (colymbus arcticus, búvárkaesa).

lāχ (KO.) ярь (meredek part).

lāχēs! другъ! (barátom!); *ma lokhes kujēm* (S.) мой зна-
комый другъ (az én ismerős barátom). — ÉO. *loxos*, *luxēs* «freund»,
A. — v. ö. ÉV. *tāyam!* (elszólítás; = barátom!).

lqnt (VJ.), KO. *lont* русъ (lúd); *lont-vasēχ-iki* (KO.), VJ.
lqnt-vesēχ-ike lúd-réceze-költöző hónap. — I. *tunt*, S. *lōnt* id. — ÉO.
lont, *lunt* id. — ÉV. *lūnt* id.

lēu (VJ.) плесо (folyóvonal, folyószakasz két forduló között);
lēu-péttē (a folyóvonal vége).

legel-; *ēipen legelilve* én téged хитро проведу (fondorlato-
san elvezetlek). — ÉO. *lanγellem* «führen». A.

leχ-срѣлѣть (lőni); *pūcke-leχte-puχ* (VJ.) puskalövő bunkós
nyíl; *saj-leχte khu* búvármadár-lövő ember. — ÉV. *laj* id.

leg hēl-: *leg hēlvel* (S.) дожидаетъ (vár, várakozik), *leg hēlt-*
(S.) караулить (őrizni). — I. *tāgedem*, S. *līglem* «warten». C. —
ÉO. *lavēllem*, *lavullem* «bewahren, hüten; erwarten». A.

lenki бѣлка (evet); *χanžēng l.*, *pōgote l.*, *negi l.*; *Lenki-pasēl*
(patak neve), *Lenkēng ur* (helynév). — I. *tana*, S. *lenki* id. C. —
ÉO. *langi* id. A. — ÉV. *lēin* id.

lenγ-juχ (FO. KO.) világító vékony fenyőszilánk. — ÉO.
lonγ-juχ «kienspan». A.

lejekn vaχ (K.) a bölcső felfüggesztésere szolgáló vas.

lēpet (KO.) hét; l. *jēvet*.

levēng (K.) a kis előszoba, melyből a *kat*-ba (házba) lép-
nek. — ÉO. *lēpēγ* «vorhaus». A.

lēr (FO.); *jēr* корень (gyökér); *mōgh-jēr* földi giliszta. — S.
lor, *lort*, I. *turt* id. C. — ÉO. *ler* id.; *mē-ler* «wurm» A. — ÉV.
tār id. — L. *jēr*.

likēp (K.) кypя (folyóóból).

liχ (FO. KO.) faszög; l. *luηk*.

lis (KO.) réczefogó hurok; *vesēχ-lis* id. — ÉO. *lēś* «schlinge
(um vōgel zu fangen)». A. — ÉV. *lēś*.

lipp nyári madárka neve.

lipēt (K.) levél; l. *lūpet*

liv: *put-l*. (FO. KO.) a faállvány, melyre a világító szilánkot
helyezik.

lil lélek; *kassi-lil* ember lelke; *lil-vōs* a szájból kijövő papa,
духъ (pára, lélekzet, lehellet); *lilēng* живой (eleven). — *tīt* «geist,
atem». C. — ÉO. *lēl*, *līl* id. A. — ÉV. *līlī* id.

lok fajt; l. *luk*.

lokk, *luk* (KO.), VJ. *luχ* запоръ (vízrekesz)-féle, *Lokk-var*

запорная курия (vízrekeszes folyóóból; helynév); *Lökkéng pej* (helynév).

loχ (S.) út, nyom; l. *lökk*.

loχ, KO. *lux* кость (csont); *pöulöχ-loχ* hátgerincz; *khančín loχ* nyírhej-edény diszító csont: *pana sasem loχ* csont a fonal tartására. — S. *louχ*, I. *teu* «knochen». C. — ÉO. *lū* id. A. — ÉV. *lu*, *luw* id.

lōχ (S.) лошадь (ló), *loχém* lovam; *loχ-mak* жеребенок (csikó); *lōkhéng khu* lovas ember. — S. *lau*, *lauχ*, I. *tou* id. C. — ÉO. *lou*, *lovi* id. A. — ÉV. *lū*, *luw* id.

lōkhēs (S.) barát; l. *laxēs*.

lon-pōng (K.) ráspoly.

lont (KO.) lúd; l. *lant*.

lovas négylábú hambár; l. *labas*.

lovéc дождь (eső); *lovécrol* дождь идет (esik az eső). — S. *lopat* «regen». C. —

lomelt of (FO. KO.) medvetor.

lom p наплава (a hálót tartó uszó parafák).

lökk, S. *loχ*, *lōχ* дорoga (út), слѣдъ (nyom); *tqrom-poχ-menēm* *lōχ* (isten fiának ment útja); *lōkh khula*, *mōnvel* слѣдъ потеряется (a nyom elveszőben van) — S. *lők*, *lők* «spur». C. — ÉO. *lek* «weg». A. — ÉV. *lāng* id.

lōχ (VJ.) az evet, vagy menyét hosszú farka; *lōχ-pqzél.sas* ласка (mustela nivalis), olyan mint a hölgymenyét. — S. *lēχ*, I. *teg* «schwanz». — ÉO. *lē*, *lē* id. A. — ÉV. *lē'i* id.

lōχ заводъ (folyóóból). — *loχ* «bucht, busen». C. — ÉO. *loχ* id. — ÉV. *lāχ*, *lōχ* id.

lōyker (FO.) капата, kis állatka, melynek bőré a subára alkalmazzák (nyilván: кротъ «vakondok»). — ÉO. *lēgér* «maus». A. — *teyer* id. C. — L. *jōyker* «vakondok».

lōgh-: *nul-lōghévelt* споръ (egymás közt veszekesznek), *lōghetghelavolt* (S.) id. — ÉO. *laulem*, *lautlem* «schimpfen, schmähen». A. — ÉV. *law* dühös beszéd.

lōvot (FO.) dohány neme (?), крунка.

luk (KO.), K. *luk* глухарь, тетерь (nyírfajd); *Lukkéng-rép-p*. (falu neve). — *luk* «auerhuhn». C. — ÉO. *luk* «tetrao tetrix». A.

luχ (KO.) csont; l. *loχ*.

luχ (VJ.) vízrekesz-féle; l. *lökk*.

lung (K. Jg.) bálványszellem; l. *juyk*.

lung (S.) лѣто (nyár) | *longér*, *slonger*: l. *urēngi* (KO.) лѣтної воронъ (nyári varju). — S. *loy*, I. *tuy* id. C. — ÉO. *luy* id. A. — ÉV. *tūw* id.

lus szakál; *ēgēn-lus* id.; *juloy-l*. pofaszakál; *num-pēlem-l*. bajusz. — *tuš* id. C. — ÉO. *tuš* id.

lū nagy; *Lū-jogon* = Vasz-Jugan.

lūχ (Fo.) négy állvány, melyen a földi ház áll.

lūgh-: *me kūm lūghesēm* (S.) я на улицу вышелъ (kimentem az utcára).

lūs (KO.) черемуха (zelnicze)-kenyér (lepény).

lūska mēs (S.) смѣлся (nevetett), *lūsaxlem* я смѣюсь (nevetek).

lūn (FO.) a csuval (tűzhely) külső fakerítése.

lūpet (Jg.), VJ. *lūbut*, K. *lipet* листъ (falevél); *nerēχ-jux-lūbut-ike* (VJ.) a nedves falevél hónapja; *lipteng pum* (K.) magas fű a partokon; *sar-lūpet* (Jg.) саравая трава. — *lipet*, *libet* id. C. A. — ÉV. *lūptā* id. — L. *lūba*.

lūba, *lūvq* листъ (falevél).

lāχe: *kōgh-l.* melylyel az önlövő íjjat kifeszítik.

lāngēltop (KO. K.) пѣсни (táncz-énekek), melyeket medveöléskor játszanak = ÉV. *tūlilēp*.

lān (K.) fekete bogyó. — V. ö. ÉO. *lum*, *lom*, *jum* «vogelkirsche». A. — ÉV. *lām* zelnicze.

lēk крѣпкій (erős), kemény szívű. — ÉO. *lēk* «zorn, bosheit»; *lēkēy* «zornig». A.

lōppi, VJ. *loppe*; *lope* шуба, халатъ (felső köpeny); *l. jūr* халатъ-прикладъ (áldozatkép felajánlott ünnepi köpeny a bálvány-nak), *tarom-l. j.* fehér k.; *terēn-l. j.* veres k.; *mōgh l. j.* fekete k.; *jūnke jūreχ verti loppe* (VJ.) a víznek áldozatkép felajánlott fekete v. kék, galléros ing; *ētil-nūyēs-pōlet-loppiu-jūnχ* . . . (v. ö. ÉV. *it le'in* szökdelő evet) nyuszttermet nagyságú subás bálvány. — S. *lōpi* «mantel, oberrock». C.

lōg: *lōgēm* feleségem fiatalabb nőtestvére; idősb nőtestvérem fia. — ÉO. *leχo* «schwager (mannes bruder)». A. — ÉV. *lēkw* sógor, a férj bátyja.

lōmet (FO. KO.) emelvény a víztartó csuman számára.

lūnχ (KO.) bálványszellem; l. *jūnχ*.

lūnχ (KO.), FO. *liχ* клинъ (ék); *put-liχ* az üsttartó állványról lelógó kampós fa. — ÉO. *lūnχ* «pflock, nagel, keil». A. — ÉV. *lēnχ* id.

lūl (S.) сажень (öl). — S. *lūl*, I. *tet* id. C. — ÉO. *lał* id. A. — ÉO. *tal*.

lūle (VJ.) bűvárkacsa. — I. *lula* «colymbus auritus». C. — ÉO. *lūle* id. — ÉV. *lūli'* vöcsök.

R.

ra k (K.) мука (liszt); *ra k-iñk* (Jg.) «liszt-víz» (ital neve). — *rāk* «mehl, grütze». C.

ra k (VJ.); *rāk*, K. *roχ* воротникъ (gallér). — S. *rōk*, I. *rōχ* id. C. — ÉV. *rakw* id.

razam (S.) родственникъ. — ÉO. *razēm, ragēm* «verwandt»; *razta-γo* «verwandter». A. — ÉV. *raqun'-ut* id.

razpèngg: *r. kurek-tülis* (KO.) kisebb fajta sas hónapja; *čaj-k. t. nagyobb fajta sas hónapja*.

rad', reť, reť старикъ (öreg ember); *semlēz rad' vak* öreg; *Rad'-emter* (folyónév); *köghü-reť* каменной (köből való) öreg (bálvány név); *khul-jung-reť* (hal-bálvány-öreg). — v. ö. ÉV. -rés kicsinyítő képző.

raqn'kenti u, rankenlif (FO.) csengettyű a varázsdobon.

rañ (V.) лень, halféle (czompó).

reketi: *jokk-r. visszadobja* | *nuk röghimsēm, reghimsēm földotam* | *röghimpel* бросить (dobja).

rēp (Jg. S.) гора, ярь (hegy, meredek part); *pöt rep* (K.) magasparti hegy; *Rēp-jozon* (folyónév); *Lukkēng-rēp-p.* (S.) «Fajdos hegyfalva»; *Kanēk-rēp-p.* (Jg.) брусника-ярь. — *rēp* «steiles ufer». — ÉO. *rēp* «hügel». A.

rit (K.); *rüt* лодка (ladik). — *rīt* «boot». C. — ÉV. *rantā* nagyobb fajta ladik.

roz (K.) gallér; *l. rak.*

rotte пташенка, nyári madár neve.

ront, K. runt серьга, fülönfüggő. — S. *ront* id. C. — ÉO. *runt* id.

rozor (FO.) камышь (nád).

ruč, I. Jg. KO. ruť, S. ruš orosz; *rut-nür* бродникъ, vízjáró «orosz csizma», — *rut* id. C. — ÉO., EV. *ruš* id.

rüt ladik; *l. rit.*

rüt облачекъ (kis felhő); *ej r. id.* — ÉO. *rüt* «nebel». A.

rüss рысь (hiúz). — ÉO. *raš* id. A.

MUNKÁCSI BERNÁT.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADEMIA

KÖNYVTÁRA 490 / 19 57 N. SZ.